

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

ULUDERE İNCELEME RAPORU

**24. Dönem 3. Yasama Yılı
2013**

Rapor, Komisyonun
27.03.2013 tarihli
toplantısında kabul
edilmiştir.

EGEMENLİK KAYITSIZ ŞARTSIZ MİLLETİNDİR

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

ULUDERE İNCELEME RAPORU

I. BAŞLANGIÇ	3
II. İNCELEMENİN KONUSU VE AMACI.....	3
III.İNCELEMEDE UYGULANAN YÖNTEM VE GERÇEKLEŞTİRİLEN	
ÇALIŞMALAR.....	4
IV.İNCELEMELER.....	5
1. Olayın Meydana Gelişi.....	6
2. Olaydan Sağ Kurtulanlar İle Konu Hakkında Bilgisine Başvurulan Köylülerin	
Beyanları.....	7
3. Bölgede Görevli Kamu Görevlilerinin Beyanları.....	14
3.1. Şırnak Valisi Ve Diğer Mülki İdare Amirleri İle Yapılan Görüşmeler...14	
3.1.1 Şırnak İli Valisi'nin Beyanları.....	14
3.1.2. Şırnak İli Vali Yardımcısının Beyanları.....	17
3.1.3. Uludere İlçesi Kaymakamının Beyanları.....	18
3.2. 22'nci Ve 23'ncü Jandarma Sınır Tümen Komutanlığına Bağlı Olarak	
Görev Yapmakta Olan Askeri Yetkiler İle Yapılan Görüşmeler.....	20
3.2.1. 23'ncü Jandarma Sınır Tümen Komutanının Beyanları.....	20
3.2.2. Gülyazı Tugay Komutan Yardımcısının Beyanları.....	30
3.2.3. Gülyazı Karakolu Komutanının Beyanları.....	31
4. Komisyonun İlgili Kamu Kurum Ve Kuruluşlarla Yapmış Olduğu Yazışmalar	
Sonucunda Elde Edilen Bilgiler.....	32
4.1. Olay Hakkındaki İstihbarata İlişkin Hususlar.....	33
4.2. İnsansız Hava Araçlarından Alınan Görüntülere İlişkin Hususlar.....	41
4.3. 23'ncü Jandarma Sınır Tümen Komutanlığınca Planlanan Kara Harekâtı	
Ve Top Atışlarına İlişkin Hususlar.....	43
4.4. Şırnak İlindeki Kaçakçılık Faaliyetlerine İlişkin Alınan Tedbirlere Dair	
Hususlar.....	46
4.5. Olayın Yetkili Makamlarca Değerlendirilmesi.....	52
4.5.1. Genelkurmay Başkanlığı'nın Belgelerinde Olaya İlişkin Yapılan	
Değerlendirme.....	52

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

4.5.2. Şırnak Valiliği Belgelerinde Olaya İlişkin Yapılan	
Değerlendirme.....	55
4.6. 28.12.2011 Tarihinde Gerçekleşen Olay Sonrasında Yapılan Çalışmalar ve	
Meydana Gelen Gelişmeler.....	59
V.DEĞERLENDİRME ve SONUÇ	63
1. HAVA HAREKATININ DEĞERLENDİRİLMESİ.....	66
1.1. İstihbarat Bilgilerinin Değerlendirilmesi.....	66
1.2. İnsansız Hava Araçlarının Görevlendirilmesine ve Faaliyet Alanına İlişkin	
Hususların Değerlendirilmesi.....	67
1.3. İHA Görüntülerinin Analizi ile Bu Analizin Fiili Durumla Örtüşüp	
Örtüşmediğinin Değerlendirilmesi	69
2. HAREKÂT ÖNCESİ VE SONRASINDA GÜNDEME GELEN BAZI	
İDDİALARIN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	71
3. OLAYIN GERÇEKLEŞMESİNE ETKİ EDEN YAPISAL SORUNLAR.....	78
3.1. Sivillerin Karar Alma Sürecindeki İşlevi.....	78
3.2. Sınır Güvenliği Sistemi.....	81

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU**

ULUDERE İNCELEME RAPORU

I. BAŞLANGIÇ

Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu 9 Ocak 2012 tarihinde “Şırnak İli Uludere İlçesi Irak Sınırında Yapılan Hava Harekatı Sonucu Meydana Gelen Ölüm Olaylarını İncelemek Üzere” bir Alt Komisyon kurmuştur. Çalışmalarına İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanı Sakarya Milletvekili Ayhan Sefer ÜSTÜN’ün de katıldığı Alt Komisyon, Ordu Milletvekili ve Alt Komisyon Başkanı İhsan ŞENER, Ağrı Milletvekili Mehmet Kerim YILDIZ, İzmir Milletvekili Hamza DAĞ, Mardin Milletvekili Abdurrahim AKDAĞ, Van Milletvekili Gülşen ORHAN, Ankara Milletvekili Levent GÖK, İstanbul Milletvekili Atila KAYA ve Mersin Milletvekili Ertuğrul KÜRKÜ’den oluşmuştur. Alt Komisyon’a Mülkiye Başmüfettişi Hilmi DÜLGER ve Yasama Uzmanı Halil İbrahim BAYAR eşlik etmiştir.

II. İNCELEMENİN KONUSU VE AMACI

28.12.2011 tarihinde Şırnak İli Uludere İlçesi Ortasu Köyü mevkiindeki Türkiye-Irak sınırının Irak tarafında 34 vatandaşımızın ölümüyle sonuçlanan hava harekatı incelemenin konusunu oluşturmaktadır.

3686 sayılı İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Kanunu’nun 5’inci maddesi (e) fıkrasına göre Komisyon “İnsan haklarının ihlale uğradığına dair iddiaları incelemekle” görevlidir. Bu görev doğrultusunda Komisyon, adı geçen olayda 34 vatandaşımızın yaşam haklarının ihlal edildiği iddialarını incelemeyi amaç edinmiştir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

III. İNCELEMEDE UYGULANAN YÖNTEM

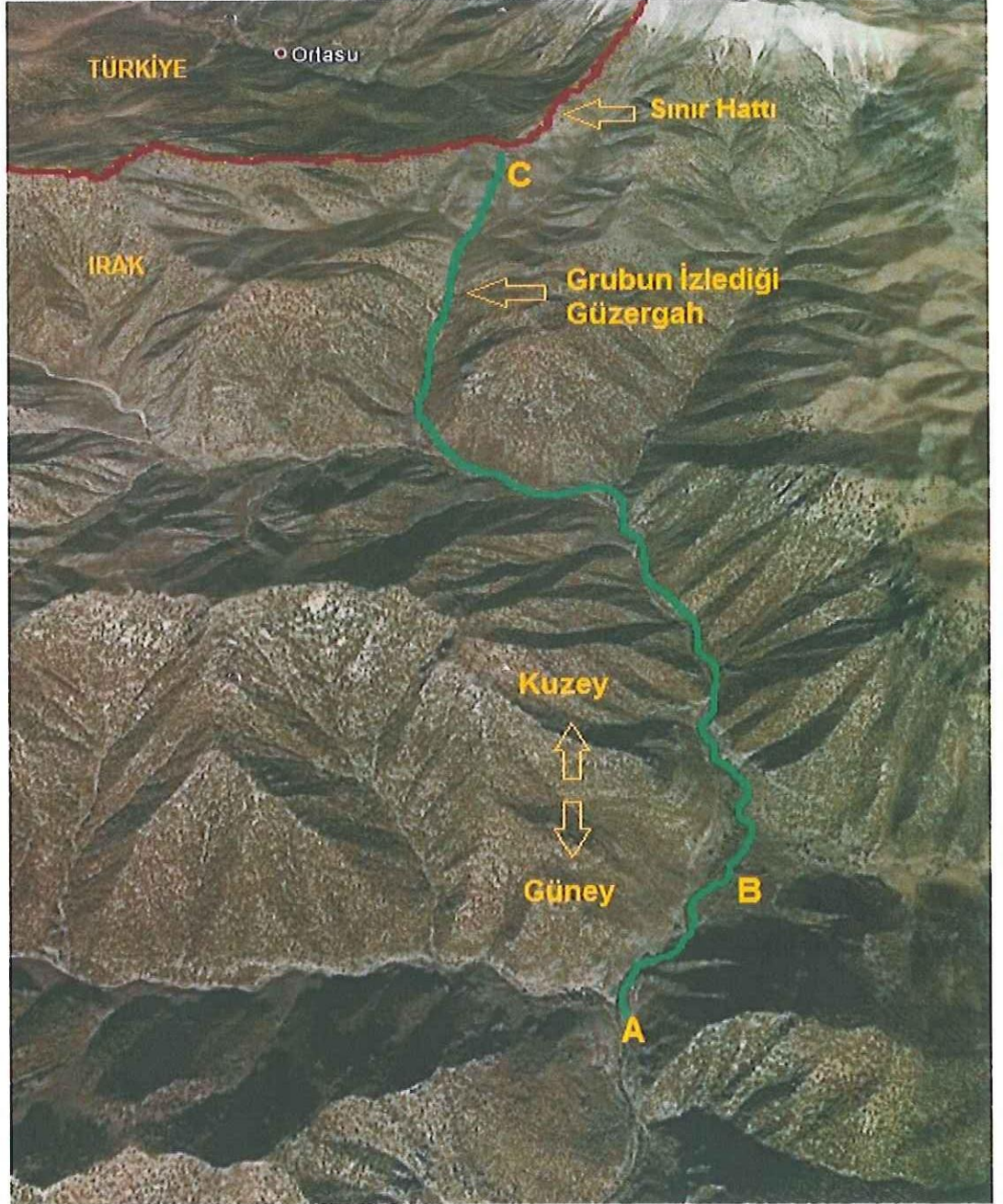
Alt Komisyon, olaya ilişkin ilk faaliyetini 05/06.02.2012 tarihlerinde Şırnak İlinde gerçekleştirmiştir. Heyet, ilk olarak helikopterle olayın gerçekleştiği alanda gözlemlerde bulunmuş ve olaydan sağ kurtulanlar, hayatını kaybedenlerin yakınları ve Uludere İlçesi Kaymakamı ile görüşmüştür. 06.02.2012 tarihinde ise Şırnak İli Valisi ve diğer mülki idare amirleri ve ilgili askeri yetkililer ile görüşülmüştür. Konu hakkında yetkili kurumlarla yazışmalar sonucunda elde edilen aşağıdaki bilgi ve belgeler kapsamında rapor oluşturulmuştur.

1. 15.02.2012 tarihinde olaya ilişkin keşif/gözlem yapan İnsansız Hava Aracı (İHA) görüntüleri izlenmiş ve konunun uzmanlarından teknik rapor temin edilmiştir.
2. Milli Savunma Bakanlığı aracılığı ile Genelkurmay Başkanlığı'ndan konu hakkında bilgi notu alınmıştır.
3. İçişleri Bakanlığı, Mülkiye Teftiş Kurulu Başkanlığı'ndan olay hakkında hazırlanan Araştırma Raporu temin edilmiştir.
4. Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı konu ile ilgili iletişim tespit bilgilerini Komisyona göndermiştir.
5. Şırnak Valiliği'nden olaya ilişkin bilgi ve belgeler temin edilmiştir.
6. Adalet Bakanlığı'ndan olay hakkında bilgiler alınmıştır.
7. Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı'ndan, Genelkurmay Başkanlığı, Milli İstihbarat Teşkilatı Başkanlığı, 2'nci Ordu Komutanlığı, 23'ncü Sınır Tümen Komutanlığı ve 22'nci Jandarma Sınır Tugay Komutanlığı'nın bilgi ve belgeleri temin edilmiştir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

IV. İNCELEMELER

Harita: 28.12.2011 tarihinde meydana gelen olaya ilişkin harita

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

1. Olayın Meydana Gelişi

Irak Devleti'nin kuzeyinde, Türkiye'den yaklaşık 4-5 kilometre içeride yer alan Haftanın ve Putalma Derelerinin kesiştiği vadiden Türkiye'ye doğru hareket eden insan ve hayvanlardan oluşan gruba yönelik 28.12.2011 tarihinde hava harekatı yapılmıştır. Hava harekatı sonucunda otuz dört kişi yaşamını yitirmiş, dört kişi bombalamadan sağ kurtulmuştur. Olayın gelişimi İHA görüntüleri ve olaydan sağ kurtulanların ifadelerine göre aşağıdaki şekildedir.

Olaydan sağ kurtulanların ifadelerine göre 38 kişi Gülyazı ve Ortasu köylerinden saat 15.00 ila 16.00 civarlarında farklı gruplar halinde yola çıkmışlar ve Irak tarafına doğru ilerlerken birleşerek iki grup oluşturmuşlardır. Bu iki grubun amacının, haritada A noktası olarak belirtilen, Haftanın ve Putalma Derelerinin kesiştiği vadiye ulaşmak olduğu anlaşılmıştır. 15:59:38'de Batman'dan kalkış yaparak güneye doğru seyir halinde olan İHA, 17:20'ye kadar herhangi bir hareketli cisim, insan ve hayvan...vb görüntü tespit etmemiştir. İHA'nın tespit ettiği ilk hareketli cisim, 17:20'de A noktasına doğru güneyden hareket eden bir araçtır ve 18:14'e kadar A noktasında 7 adet araç olduğu tespit edilmiştir.

Araçlar A noktasında beklemekteyken 18:23'te insan ve hayvanlardan oluşan ilk grubun, şekildeki B noktası civarında A noktasına doğru hareket halinde olduğu ve A noktasına 18:27'de ulaştığı ve 18:28:30'da da ikinci grubun A noktasına ulaştığı görülmüştür.

19:17'de ilk grup A noktasından kuzeye doğru geldikleri yoldan hareket etmeye başlamıştır ve akabinde ikinci grup da Türkiye sınırına doğru

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

hareketlenmiştir. Bu iki grup 21:00'a kadar 300 ila 1100 metre aralıklarla birbirlerini takip ederek Türkiye sınırına yaklaşmış ve duraklamıştır.

21:06'da ilk grup Türkiye sınırına 50 ila 80 metre mesafede olduğu tahmin edilen açık alana (yaklaşık olarak C noktası) ulaştığında, bu alanın en yüksek noktasında kümelenmişlerdir. Bu saat itibarıyla ikinci grup yaklaşık 1100 metre geride beklemektedir. Gruplar bekleme halindeyken ilk bomba 21:40'da ve ikinci bomba 21:43'te C noktası civarında bekleyen birinci grubun, üçüncü bomba 22:02'de, birinci gruptan koparak kuzeye doğru hareketlenerek küçük bir grup oluşturmuş olan kişilerin üzerine ve dördüncü bomba da 22:24'te C noktasına göre yaklaşık 1100 metre güneyde bekleyen ikinci grubun üzerine atılmıştır.

Bombalamadan sonra birkaç kişinin koşarak ya da bombanın basıncıyla gruplardan koptuğu görülmüştür. Bombalama olayından hemen sonra, saat 22:45'te Türkiye'den 6 kişi olay yerine doğru hareketlenmiş, 23:02'de olay yerine ulaşmışlardır. Bu gruptan sonra Türkiye'den olay yerine çok sayıda kişi ulaşmış ve yaralı veya ölü olduğu tahmin edilen kişileri Türkiye'ye doğru taşıdıkları görülmüştür.

00:24'te son bombanın atıldığı mevkiden bir grubun güney istikametine doğru ilerlediği, 00:26'da 3 yük hayvanı ve üzerlerine binen 2 insandan oluşan bir grubun güneyden 4'ncü bombanın atıldığı mevkiye doğru yaklaştığı, kuzeyden güneye doğru hareketlenen gruptan bir kişinin bu gruba 00:27'de bulunduğu ve 00:30'da bu iki grubun birleştiği görülmüştür.

İHA 00:50'de bölgeden ayrılmıştır. 15:59:38'de Batman'dan kalkış yapan ve ilk hareketli cisim olarak Irak'ın kuzeyinden Türkiye istikametinde ilerleyen

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

araçları 17:20’de tespit eden İHA, 00:50’ye kadar görüntü sağlamaya devam etmiştir. Olaya doğrudan ilişkili olan toplam kayıt süresi yaklaşık 7 saat 40 dakikadır. İHA tarafından belirtilen ısı kaynaklarının dışında bölgede canlı olabileceği değerlendirilen herhangi bir unsur tespit edilememiştir.

2. Olaydan Sağ Kurtulanlar İle Konu Hakkında Bilgisine Başvurulan Köylülerin Beyanları

28.12.2011 tarihinde gerçekleşen olaydan dört kişi sağ kurtulmuştur. Heyet 05.02.2012 tarihinde, olayın gerçekleştiği sınır bölgesinde hem kara hem de hava araçlarıyla gözlem yapmış ve olaydan sağ kurtulan dört kişiyle, hayatını kaybedenlerin yakınlarıyla ve olay hakkında açıklayıcı bilgisi olan kişilerle görüşmüştür.

Olaydan sağ kurtulan ve öndeki birinci grupta yer alan S.E. saat 15:00’te Irak’ın Zaho Şehrindeki akrabalarına telefon açarak sınıra doğru 16:30-17:00 sularında hareketlendiklerini, Ortasu köyündeki vadiden sınıra doğru çıktıklarını, sınırın sıfır noktasında İHA’nın sesini duyduklarını belirtmiştir. “İHA’nın sesinden anlaşılıp anlaşılmadığının” sorulması üzerine, köylüler tarafından İHA’yı halkın çoğunluğunun sesinden tanıdığı, İHA’nın arı vızıltısına benzer sesler çıkardığı cevabı verilmiştir.

İfadesine devam eden S.E., sınırı geçtikten sonra gruplar halinde 3-3,5 kilometre civarında ilerleyerek Zaho’dan gelen araçlardan mazot, şeker, pirinç ve çay aldıklarını, dönerlerken top atışları yapıldığını, askerlerin yolu kapatıp kapatmadığı konusunda ailelerine telefon açtıklarını, köyden askerlerin yolları kapattığının söylendiğini ve beklemeye başladıklarını, bir süre bekledikten sonra

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

jetlerin bomba attığını, bombalanan gruba 50 metre uzaklıkta olması nedeniyle bombanın basıncının kendisini Türkiye toprağına fırlattığını, karın içine gömülerek ölü numarası yaptığını ifade etmiştir.

Olaydan sağ kurtulan D.E., 8 kişi olarak saat 16.00 civarında Gülyazı'dan çıktıklarını, sınıra ulaştıklarında İHA'nın sesini duyduklarını söylemiştir. Sınırdan 1.5-2 kilometre kadar içeriye girdikten sonra alışveriş yaptıklarını ve kendilerinden önce gelen grubun 15 dakika önce Türkiye'ye doğru hareket ettiklerini belirtmiştir. Türkiye'ye doğru harekete geçtiklerinde top atışları yapıldığını, kendilerine atılmadığından emin bir şekilde yoldan sapmadan yola devam ettiklerini ifade etmiştir. Sınıra yaklaştıklarında öndeki gruptan birkaç kişinin “geri dönün, köye giriş yapan üç yolu da asker kapatmış” dediklerini ve köye telefon açtıklarını söyleyerek askerlerin geldiğini öğrendiklerini kendilerine söylediklerini, bu yüzden geri dönmeye başladıklarında büyük bir patlama sesi duyduklarını ve ateş püskürmesini gördüklerini söylemiştir. İlk bombalamadan sonra geri doğru gitmeye başladıklarını ifade eden D.E., diğer kurtulan arkadaşıyla beraber en önde olduklarını ve bir kayalıkta grubun kalan kısmını beklerlerken bomba atıldığını belirtmiştir.

Olayda hayatını kaybedenlerin akrabaları ifadelerinde, sınırı geçince askerlerin kendilerine her zaman havan topu ve aydınlatma fişegi attıklarını ancak korkmadıklarını çünkü askerlerin kendilerini vurmayacaklarından emin olduklarını ifade etmişlerdir. Bombalamadan sonra olay mahalline ulaşan köylüler, herhangi bir askeri birliğin olmadığını ve olaydan sonra yaralıların ve hayatını kaybedenlerin taşınmasında asker veya herhangi resmi görevlinin

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

yardımcı olmadığını belirtmişlerdir. Ayrıca bazı yaralıların köylülerce taşınma sırasında vefat ettiği ifade edilmiştir.

Gülyazı Köyü Muhtarı, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu’nun kendilerini ziyaret etmelerinin çözüme ve adalete olan inançlarını arttırdığını, köylerinde yaşayan halkın sınırları bile bilmediğini, bombalanan grubun kullandığı patika yolu uzun yıllardır kullandığını, bu yolun terör örgütü tarafından açık alan olması nedeniyle kullanmadığını belirtmiş ve bombalanan grupta yer alan çocukların saat 17:00 civarında köyden çıkarken İHA’nın seslerini duyduklarını, İHA’nın gruptakileri köyden çıkışlarından itibaren takip ettiğini ifade etmiş ve bu olaydan önce sınır civarında tehlikeli bir durum söz konusu olduğunda korucuların kendisini arayarak, sınırı geçmemeleri ve kaçağa gitmemeleri hususunda kendisini uyardıklarını beyan etmiş ve “kendisini kimin aradığı sorusu üzerine”, “askeri yetkililerin kendisini aradığı” cevabını vermiştir.

Olay günü Ankara’da olduğunu belirten Muhtar, köylülerden öğrendiği kadarıyla olay hakkında bildiklerini aktarmıştır. Muhtar bombalananların iki grup halinde sınıra yaklaştığını, ilk grubun sınırın sıfır noktasına kadar geldiğini, birbirlerine askerlerin sınırdan geçişi kapattıkları konusunda uyarıda bulunduklarını belirtmiş ve köy halkının içinde kaçakçılık yapmayan kimsenin olmadığını, askerlerin kendilerine açıkta bekledikleri zaman hiçbir şey yapmadığını, bu yüzden bombardımana çok şaşırdıklarını, askerler yolu kestikten ve havan topu attıktan sonra hepsi çocuk olan kaçakçıların katırların çevresinde toplanmaya başladıklarını, askerlerin havan topunu öldürmek amaçlı değil, sadece korkutmak ve uyarmak amacıyla attıklarını, ama grup toplandıktan sonra

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

uçakların bombaladığını, köylüleri sağ kurtulanlardan birisinin aradığını ve ikinci grubun kırk beş dakika sonra bombalandığını belirtmiş ve ikinci gruba bomba atılmadan önce geçen kırk beş dakikalık süre içinde karakolun aranıp aranmadığının sorulması üzerine, muhtar vekilinin aradığını iddia etmiştir.

Bu iddia üzerine Heyet Muhtar Vekili ile görüşmüştür. Muhtar Vekili, olay günü Siirt'ten köye dönmekte olduğunu, köyden kendisini aradıklarını ve çocuklarının bombalandığını söylediklerini, bunun üzerine karakol komutanını saat 22:10'da aradığını ve çocuklarının bombalandığını söylediğini, fakat Komutanın kendisine inanmadığını belirterek, "bu görüşmeden sonra yetkililer hemen aransaydı ikinci grubun bombalanmasının engellenebileceğini" ileri sürmüştür.

Muhtar Vekili köye ulaşınca köydeki askeri birliğin askerleri araziden birliğe çektiklerini gördüğünü, beş köylü ile beraber hava harekâtının yapıldığı alana gittiklerini, sekiz tane yaralı tespit ettiklerini ve 112'yi aradıklarını ama ambulansların gelmesine rağmen yol ayrımında bekletildiğini, yaralıları sınırdan sırtlarına alarak köye indirirken yedi tanesinin yolda öldüğünü, bombalamanın yapıldığı alana ulaştıklarında çocukların kol, bacak ve kafalarının olmadığını gördüklerini, insanların çocuklarını parçalanmış cesetler nedeniyle ancak elbiselerinden tanıyabildiklerini, çocukların bombanın etkisiyle toprağın altında kaldığını, cesetleri sabaha kadar elleriyle kazarak çıkardıklarını, oğlunu kendi elleriyle çıkardığını, oğlunu çıkarırken kafasının tamamen yok olduğunu gördüğünü, sadece burnunun kaldığını, kendisini elbisesinden tanıdığını ve bombalamanın tamamen bilinçli ve planlı yapıldığına inandığını belirtmiştir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Muhtar Vekilinden sonra söz alan bir köylü kendisinin de oğlunu kaybettiğini, sınır ötesinde çok sayıda akrabaları olduğunu, geçinmek için kaçakçılık yapmak zorunda olduklarını, yaşadıkları bölgenin kendilerine geçinebilmek için herhangi bir şey sunmadığını, tarım arazisi olmadığını, bu yüzden kaçakçılık yapmak zorunda olduklarını belirtmiş ve bombalamada hayatını kaybeden 34 kişinin 25'nin ailesinin uzun yıllardır korucu olduğunu, korucuların askerlerin önünde araziye çıktıklarını, bu yüzden devletin çocuklarını bombalamasını hiç beklemediklerini, ancak kaçağa giderken askerlerin sınırda güvenliği sağlamaya çalıştıklarını bildiklerini ve yakalandıklarında yargılanacaklarını bildiklerini, fakat başka gelir kaynakları olmadığı için kaçakçılık yapmak zorunda olduklarını, kaçakçılıktan da çok fazla gelir elde edemediklerini, 220 TL'ye mazot alıp 270 TL'ye sattıklarını, sadece 50 TL karları olduğunu, çocuklarının da kendi akranlarıyla kişi başına 25 TL kazanmak amacıyla o gün kaçağa gittiklerini ifade etmiş ve meydana gelen olaya kadar hiçbir zaman ölüm korkusu içinde yaşamadıklarını, kaçakçıların kullandığı patikaya hakim tepelerde nöbet tutan askerlerin çıplak gözle katırların geçtiğini gördüğünü, bu yüzden bu olayın sadece bir günlük olan bir olay olmadığını bilinçli ve planlı yapılmış bir olay olduğuna inandıklarını, devletten, yüce yargıdan şefkat beklediklerini, intikam peşinde olmadıklarını bu planı yapanların adalet önünde hesap vermesini arzu ettiklerini ifade etmiş ve askerlerin kendilerini vuracağına ihtimal vermediklerini, “asker bizi öldürmez” zannında olduklarını dile getirmiştir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Kardeşinin ve kuzeninin harekatta hayatını kaybettiğini ifade eden bir köylü, Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu üyelerinin köylerine gelerek kendilerini umutlandığını ifade etmiş ve kardeşinin dört arkadaşı ile beraber saat 15.00’te gizlenmeden ana yoldan yola koyulduklarını, bu ana yolun başta Gülyazı Tugay Komutanlığı olmak üzere bütün askeri üst bölgeler tarafından görüldüğü ve bu yolların askeri birlikler tarafından yirmi dört saat gözlendiğini, kaçığa giden grupları gözleyen askeri birliklerin hiçbir şekilde uyarısı olmadığını, köylünün bir operasyon olacağından hiçbir şekilde haber almadığını, önceden bir operasyon yapıldığında köylülerin yetkilerle irtibat kurduğunu ve kimsenin gitmemesi hususunda talimat verildiğini, köylülerin de buna itaat ederek kaçığa gitmediğini ileri sürmüş ve ölenlerin aileleri olarak bu olaya sebebiyet veren kişi ve kişilerin, kurum ve kuruluşların araştırılıp adaletin önüne çıkartılarak Türkiye’ye yakışacak şekilde yargılama yapılmasını istediklerini, devletin şimdi sessiz kalması durumunda bugün Uludere’de olanın beş yıl sonra Yüksekova’da olabileceğini belirtmiştir.

Bu kısımda ileri sürülen iddialara ilişkin temin edilen bilgi ve belgelere göre ulaşılan sonuçlar raporun “Değerlendirme” kısmında irdelenmiştir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

3. Bölgede Görevli Kamu Görevlilerinin Beyanları

Heyet 6 Şubat 2012 tarihinde Şırnak İli Valisi, Vali Yardımcısı ve Uludere İlçesi Kaymakamı ile 22'nci ve 23'ncü Jandarma Sınır Tümen Komutanlığına bağlı olarak görev yapmakta olan askeri yetkilerin olay hakkında bilgilerine başvurmuştur.

3.1.Şırnak Valisi Ve Diğer Mülki İdare Amirleri İle Yapılan Görüşmeler

3.1.1 Şırnak İli Valisi'nin Beyanları

Şırnak İli Valisi beyanlarında; olay gününde izinli olarak Ankara'da olduğunu ifade ederek Uludere Kaymakamı'nın, vatandaşlardan elde ettiği bilgiye dayanarak, 23.00 civarında kendisini aradığını, sınırda bir sorun olduğuna dair kendisine bilgi verdiğini, ancak bir operasyon mu yoksa bir terör faaliyeti mi olduğu konusunda net bilgisi olmadığını, konu hakkında vatandaşlardan elde ettiği bilgileri kendisine aktardığını ifade ederek derhal kriz merkezinin toplanmasını emrettiğini ifade etmiştir.

İldeki tüm kurum ve kuruluşların olay yerine intikal etmeleri talimatını verdiğini ve olay hakkında inceleme başlattığını belirten Şırnak Valisi, İçişleri Bakanlığı'ndan mülkiye müfettişi talep ettiğini, akabinde iki mülkiye müfettişi ve bir de jandarma müfettişinin görevlendirildiğini beyan etmiştir.

Şırnak Valisi, Malatya ve Diyarbakır'dan otopsi uzmanlarının Uludere'ye getirildiğini ve otopsilerin Uludere'de yapıldığını belirterek cenaze namazı ve cenazelerin defni nedeniyle sorunlar çıkmaması için aldıkları tedbirler hakkında da Heyete bilgi vermiştir. Vefat edenlerin çevre illerde ve Irak'ın kuzeyinde pek

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

çok akrabası olduğu için cenazeye katılımın oldukça yüksek olacağını öngördüklerini dile getiren Şırnak Valisi, on bin civarında kişinin cenazeye katıldığını belirtmiş ve hem güvenliğin sağlanması hem de terör örgütünün provokasyonlarının önüne geçilmesi amacıyla köy korucularının silahsız olarak kalabalık içine yerleştirildiğini beyan etmiştir. Cenaze sahiplerinin agresif tavırlar sergilemediğini, aksine agresif gruplara karşı çıktığını vurgulayan Şırnak Valisi, taziye sırasında Uludere Kaymakamı'na saldırılması olayında ve cenazelerin taşınması esnasında tabutların üstüne değişik renklerden müteşekkil bezlerin atılmasının terör örgütünün provokasyonu olduğunu, aslında köylülerin kendi istekleriyle cenazelerin üzerine herhangi bir bez koymadıklarını, cenaze namazı kılındıktan sonra defin için mezarlığa gidilirken bazı grupların provokasyon amaçlı gerçekleştirdikleri eylem olduğunu, hatta cenaze sahiplerinden birinin arayarak ağlamaklı bir şekilde “ben cenazemi terk etmek zorunda kaldım” dediğini belirtmiş ve bazı cenaze sahiplerinin de cenazelerin üstüne atılan bezlerden oldukça rahatsız olduğunu dile getirmiştir. Vali, on bine yakın bir kalabalık içinde terör örgütü mensuplarının propaganda yaptığını, provokasyonlar ve tahrikler olsa da, halkla güvenlik güçlerini karşı karşıya getirmemek için askerlerin müdahalesine izin vermediğini ifade etmiştir.

Şırnak'taki güvenlik bürokrasisinin durumu hakkında da bilgi veren Şırnak Valisi, karar alma sürecindeki aksaklıklara değinmiştir. İl İdaresi Kanunu, Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu ve Jandarma Temel Teşkilat Kanunu'na göre ilçe jandarma komutanı hukuken kaymakama karşı sorumlu ve il jandarma komutanı da valiye karşı sorumlu iken, terör gibi yaygın şiddet olayları ortaya çıkınca il

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

jandarma komutanlıklarının imkânı, kabiliyeti, personeli yetmeyince kara kuvvetlerine bağlı unsurların da terörle mücadeleye katıldıklarını, ancak bu durumun hukuki durumdan farklı bir fiili durum oluşturduğunu, çünkü; jandarma unsurları hukuken İçişleri Bakanlığı ve mülki amirlere karşı sorumluluk taşırken, kara kuvvetleri unsurlarının hiyerarşik olarak İçişleri Bakanlığı ile bir bağı bulunmayıp Genelkurmay Başkanlığına bağlı olduğunu ve böylece iç güvenlik hareketi uygulanan bölgelerde karar alma mekanizmasında iki başlılık oluştuğunu belirtmiş ve bu sorunun çözümü için, hâlihazırda jandarma dışındaki Türk Silahlı Kuvvetleri unsurlarının iç güvenlik harekâtına tahsis ettiği insan kaynak ve malzemelerin Jandarma Genel Komutanlığına devredilmesinin ve Şırnak İlindeki 23'ncü Jandarma Sınır Tümen Komutanlığına, Kara Kuvvetleri Komutanlığına mensup bir generalin atanması yerine Jandarma Genel Komutanlığına mensup bir general atanmasının gerekli olduğunu açıklamış, bu durumda hem koordinasyonun daha iyi sağlanabileceğini hem de yetki ve görev karmaşasının ortadan kalkacağını ifade etmiştir.

Şırnak Valisi, Gülyazı Tugay Komutan Yardımcısının görev yeri değişikliğini kendisinin önerdiğini ve Şırnak ili askeri yetkililerinin olaya müdahillik yönünden birbirlerinden farkı olmadığını, görev yeri değişikliğinin soruşturmanın selameti için alınan bir tedbir olup bir ceza olmadığını, olay hakkında Gülyazı'da görev yapanların görüşüne başvurulduğunda kendilerini güvende hissetmeleri için bu kararın verildiğini, kendisinin de İçişleri Bakanını arayarak “beni hemen alınız” dediğini, ama bu kararın görev yeri değiştirilen albayın suçlu olduğu anlamına gelmediğini, yüklenilecek sorumluluk varsa bu

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

konuda eşit olduklarını, olay yerine en yakın birliğin başında olduğundan bu kararın verildiğini, başkası olsaydı da aynı kararın verileceğini ifade etmiştir.

3.1.2. Şırnak İli Vali Yardımcısının Beyanları

Şırnak İli Vali Yardımcısı, 28.12.2011 tarihinde Şırnak İli Valisi izinli olduğu için kendisine vekalet etmiştir. Vali Yardımcısı, 28.12.2011 tarihinde 19.25 sularında kara operasyonu için yetki belgesini imzaladığını belirtmiştir. İncelenen yetki belgesine göre, yetki Yıldız Operasyonu'na ilişkindir ve operasyon teknik istihbarat ve alınan duyumlar kapsamında terör örgütü mensuplarının Uludere ilçesi kırsalından geçiş yapabileceği değerlendirmesi sonucunda planlanmış ve operasyon için gerekli miktarda tim, havan ve obüs desteği sağlanması öngörülmüştür.

Vali yardımcısı hava hareketini nasıl öğrendiği sorusu üzerine, 23.22 sularında Şırnak İl Emniyet Müdürlüğü'nün 155'ten aranarak, Uludere'de vahim olaylar olduğu, çok sayıda ölü olabileceğinin belirtildiğini, İl Emniyet Müdürlüğü'nün olayı araştırdıktan sonra ilk olarak Şırnak Vali'sini aradıklarını, Valinin 23.40 civarında kendisini arayarak hemen kriz merkezinin toplanması talimatı verdiğini, kendisinin de hemen kriz merkezini topladığını ifade etmiştir.

Vali Yardımcısı, bilgiyi doğrulamak için ilk olarak Uludere Kaymakamını aradığını, askeri güvenlik birimlerinin kendilerini aramadığını, kriz merkezini topladıktan sonra 23'ncü Jandarma Sınır Tümeni Komutanını aradığını; Tümen Komutanına bölgelerinde İHA kaynaklı hava operasyonu gerçekleştirildiğine, 30 civarında ölü olduğunun söylendiğine ilişkin bilgileri olduğunu söylediğini ve kendilerini bilgilendirmesi konusunda talepte bulunduğunu belirtmiştir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Tümen Komutanının ise, olayla ilgili ne tümende ne de kolordu komutanlığında herhangi bir bilgi olmadığını söylediğini, Vali Vekili olarak Tümen Komutanını ziyaret ederek bilgi paylaşımı yapmak istediğini söylediğinde, Tümen Komutanının “ kendilerinde paylaşacak bilgi olmadığını” söyleyerek bilgi paylaşımından kaçındıklarını beyan etmiş, ölü ve yaralıların nakli için ambulans helikopterin tam teçhizatlı hazır bekletilmesini ve güvenlik tedbirlerinin en üst seviyede alınmasını komutandan istediğini ifade etmiştir.

3.1.3. Uludere İlçesi Kaymakamının Beyanları

Kaymakama operasyondan Uludere ilçesinin mülki amiri olarak önceden haberi olup olmadığı sorusuna Kaymakam, önceden bilgisi olmadığını, bir olay olduğunu vatandaşlardan öğrendiği cevabını vermiş ve 22.00 civarında bölük komutanının “operasyonun olduğunu ama neyin olduğu kaçakçı mıdır, terörist midir onu bilmediği” şeklinde bilgi verdiğini belirtmiş, ancak olayın tam olarak ne olduğu konusunda, olayın gerçekleştiği gece, kesin bilgilere sahip olmadıklarını ifade etmiştir.

Vatandaşlardan elde ettiği duyumlardan sonra muhtarla irtibata geçtiğini ama muhtar Ankara’da olduğu için haberi olmadığını, bunun üzerine kriz merkezi oluşturarak ambulans ve iş makinesi taleplerini yönlendirmeye başladıklarını belirtmiştir.

Bölgedeki terör örgütü faaliyetleri ve kara operasyonlara ilişkin olarak mülki amir olarak kendisine bilgi verilip verilmediği konusunda üyelerin sorularını cevaplayan Kaymakam, Uludere’nin terör faaliyetlerinin yoğun olduğu hassas bir yer olduğunu belirtmiş ve Uludere bölgesinin mülki idare amiri olarak

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

kaçakçılıktan birinci derecede sorumlu olduğunu, ancak görev yapan sınır birliklerinin birebir kaçakçılıkla mücadele eden birlikler olmasına rağmen kendisine bağlı olmadıklarını ve hiçbir şekilde emir ve talimat veremediğini, diğer olaylarda da olduğu gibi bu olayda da tamamen vatandaşla olan iyi ilişkileri sayesinde operasyonu öğrendiğini belirtmiş ve kaçakçılık operasyonlarında dahi bilgilendirilmediğini, birlikler kendisine bağlı olmadığı için emir ve talimat veremediğini dile getirmiştir. Gülyazı karakol komutanının hukuken kendisine bağlı olduğunu belirten Kaymakam, olayın gerçekleştiği gün karakol komutanının da tim yetersizliğinden operasyona katıldığı için kendisine bilgi veremediğini ifade etmiştir.

Uludere Kaymakamı, olayda hayatını kaybeden gruptaki çocukların büyük bir çoğunluğunun kaçakçılığa habersiz gittiğini öğrendiğini, 3-4 çocuğun ailesinin zaten köylerinde olmadığını, bu grupta olduğu kadar yoğun bir şekilde çocuk grubu gönderilmediğini, 38 kişilik bir grubun içerisinde 15-20 tane çocuğun fazla olduğunu, kaçakçılıkta tecrübeli olanların operasyon esnasında dağıldığını, grubun genelde büyük bir çoğunluğunun ilk defa gidenlerden oluştuğunu, tecrübeli olanların, helikopter...vs. gördüklerinde dağıldığını, zaten operasyondan sağ kurtulanların da tecrübeli olanlar olduğunu belirtmiştir.

Operasyon hakkındaki kanaati sorulan Kaymakam, elinde net bilgi olmadığını sadece duyumlar üzerinden bilgi edindiğini bu nedenle görüş bildiremeyeceğini belirtmiş ve *“...böyle durumlarda mutlaka bize ulaşılır ve biz yarım saat, bir saat içerisinde onların kaçakçı mı terörist mi olduğunu gerekli olan yerlere bildiriyoruz, bildiririz yani... ..sadece şunu söyleyebilirim, dediğim*

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

gibi bize burada haber geldiğinde 4 veya 5 terörist için bile mutlaka birilerini gönderiyoruz, yüzde 100 ihtimal vermediğimiz sürece herhangi bir operasyona izin vermiyoruz...” demiştir.

**3.2. 22’nci Ve 23’ncü Jandarma Sınır Tümen Komutanlığına Bağlı
Olarak Görev Yapmakta Olan Askeri Yetkiler İle Yapılan Görüşmeler**

3.2.1. 23’ncü Jandarma Sınır Tümen Komutanının Beyanları

23’ncü Jandarma Sınır Tümen Komutanı Türkiye-Irak sınırının Uludere İlçesi bölgesinde 77 kilometre olduğunu ve bu bölgenin ülkemizin en sarp ve dağlık sınırını oluşturduğunu, ayrıca Irak’ın kuzeyinde Irak devletinin askeri birliği ve otoritesinin bulunmaması nedeniyle bölge tamamen bölücü terör örgütünün kontrolünde olup bu yüzden bölücü terör örgütünün müsaadesi olmadan bu bölgeye kimsenin girip çıkamadığını belirterek yurt içindeki dağlarda bulunan bölücü terör örgütü mensuplarının birleşerek büyük gruplar oluşturması mümkün değilken, Irak’ın kuzeyinde otorite boşluğu olduğu için sınır hattında çok kısa zamanda 300-400 kişilik grupları toplama imkanları olduğundan Uludere İlçesi’nin Irak sınırı kısmının öncelikli tehdit bölgesi olarak değerlendirildiğini ve Hantepe baskını, Dağlıca baskını, Aktütün baskını ve son olarak da Çukurca bölgesinde 34 şehit verilen baskında terörist gruplarının yurt dışından gelerek, büyük grup oluşturarak saldırdığını, bu yüzden bölgenin en önemli tehdit bölgesi kabul edildiğini belirtmiştir.

Irak sınırının güneyinde terör örgütünün Sinat-Haftanın ile Metina kamplarının bulunduğunu ve Haftanın kampının, örgütün en önemli kampı olduğunu ifade eden Komutan, bu bölgeden ülkemize terörist aktarımı yapıldığı

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

için Şırnak ili içinde en büyük tehdidi bu bölgenin oluşturduğunu, iki kamp arasındaki ara hattı ise Habur Çayı Vadisinin oluşturduğunu ve bu bölgede de toplam 400-475 teröristin olduğunu ve son zamanlarda bölgeye yoğun olarak terörist aktarımının yapıldığını beyan etmiştir.

Komutan bölgenin coğrafi özelliklerinin terör tehdidi algılaması açısından oldukça önem arz ettiğini, çünkü; çok keskin dağlar, kayalıkların aralarında derin nehir yatakları, vadiler ve patikaların bulunduğunu, böyle bir arazi yapısının hem bölücü terör örgütüne hem de kaçakçılıkla ilgilenen insanlarımıza aynı kolaylığı sağladığını, bu sarp ve yalçın arazi yapısının, yüzlerce teröristin ve kaçakçıların geçidine imkân sağladığını ifade etmiştir.

Olayın gerçekleştiği tarihlerdeki telsiz kestirmeleri hakkında bilgi veren Tümen Komutanı, 28.12.2011 tarihinde meydana gelen olaydan birkaç gün önce, olayın gerçekleştiği bölgenin ve askeri üslerin bulunduğu mevkielele 2-3 kilometre yakınında bölücü terör örgütünün üst düzey sorumlularının ve terör eylemi gerçekleştirmek için hazırlık yaptığı öngörülen örgüt mensuplarının telsiz konuşmalarının tespit edildiğini, 2010 yılı Aralık ayında bölgede 16 tane terörist grubu varken 2011 yılı Aralık ayında ise terörist grup sayısının 37'ye çıktığını, Aralık 2010'da 16 tane telsiz ile 86 defa görüşme yapıldığını, Aralık 2011 ayında ise 37 tane telsiz ile 292 defa görüşme yapıldığını ve tüm bunların o dönemde bir yoğunlaşmayı gösterdiğini ve bölücü örgüt mensuplarının telsiz görüşmelerinde bölgedeki askeri üslere ilişkin konuşmaların geçmesinin Komutanlığın operasyon planlamasına yol açtığını belirtmiştir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Hava operasyonlarına ilişkin olarak 23'ncü Jandarma Sınır Tümen Komutanlığının yetkileri hakkında bilgi veren Tümen Komutanı, 23'ncü Jandarma Sınır Tümen Komutanlığının hava kuvvetlerine operasyon için talimat verme yetkisi olmadığını, yurt içindeki geçici askeri yasak bölgelere hava harekatı yapılabilmesi için 24 saat önceden hedef bildirilmesi gerektiğini ve bu talebin karşılanıp karşılanmamasının üst komutanlıkların yetkisinde olduğunu, fakat sınır ötesindeki hiçbir hava harekatında komutanlığın bilgisi ve yetkisi bulunmadığını, 28.12.2012 tarihinde yapılan hava operasyonundan olay günü saat 21.00'de hava sahasının kapatıldığının bildirilmesiyle haberi olduğunu ifade etmiştir.

Tümen Komutanı, hava harekatından bir gün önce planlanan ancak icrası tamamlanmayan kara harekatı hakkında bilgi vermiştir. Komutan, hava harekatından bir gün önce yoğunlaşan istihbaratlar üzerine 23'ncü Jandarma Sınır Tümen Komutanlığınca 27.12.2011 tarihinde harekat emri hazırlanarak "Yıldız 2011 Pusu Dinleme Faaliyeti" adı altında bir pusu dinleme faaliyeti yapılmasına karar verildiğini, İHA bölgeye gelmeden çok daha önce bölgedeki terörist yoğunlaşmasına önlem olarak planlanan bu operasyona göre 28 Aralık 2011 akşamı timlerin planlandığı yerden çıkış yaptığını, bu operasyonun amacının muhtemel terörist grupların sınırdan geçmesini engellemek olduğu, operasyona ilişkin hazırlıklar devam ederken İHA'nın bölgeye geldiğinin 17:00 sularında komutanlığa bildirildiğini ve komutanlığın da İHA'yı takip etmeye başladığını, İHA'dan izlenen grup yaklaşırken takviye timler gönderildiğini ve devamında hava hücum harekâtı yapılmasına karar verildiğini, son gönderilen timin asıl

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

amacının da helikopterleri indirmek, helikopterleri yönlendirmek, helikoptere yer göstermek için orada tedbir almak olduğunu ifade etmiştir.

Tümen Komutanı, tehdit algılamasının önemine binaen taktik olarak yer emniyeti olmadığı müddetçe normal şartlarda gece koşullarında icra edilecek uçar birlik harekâtı planlanmadığını, çünkü karanlıkta uçar birlik harekâtı yapmanın büyük risk olduğunu, ama tehdit değerlendirmesi sonucunda, bu riski de göze alarak buraya uçar birlik harekâtı planlanarak emir verildiğini ve hazırlıklar yapıldığını belirtmiştir. Tümen Komutanına göre uçar birlik harekâtı planlanması İHA'dan izlenen gruba ilişkin değerlendirmelerin bir sonucudur. Komutan bu hususu şu şekilde ifade etmektedir. *"...kaçakçı olduğunu bilsem, ben uçar birlik harekâtı planlamam, neden? Yapmayacağım derken de endişem, neden planlamam? Çünkü o kaçakçıda yakaladığım şeyle o riske değmez. Ben orada iki helikopterimi kırarsam, yani düşerse en az iyi eğitilmiş 30 tane vatan evladı hayatını kaybeder. 15-15 olduğunu düşünün 30 kişi veya birinin düştüğünü düşünün. Yani ben, kaçakçı için böyle bir riskli harekâtı gece planlamadım. Ben işte yıllardır, generalliğimin beşinci senesi, böyle bir şey duymadım, ben de böyle bir şey planlamadım. Ha, bana emir verirlerse "Kaçakçı için uçar birlik harekâtı planla." diye, önce itiraz ederim, bakın, risklerini söylerim ama emir verirlerse yaparım. Bana kalırsa ben hiçbir zaman kaçakçı için uçar birlik harekâtı planlamam. Ha, yakalamak için oradaki timlerimle gayret sarf ederim. Bunu vurgulamak istiyorum çünkü gerçekten helikopter harekâtı gece riskli bir harekât. Karlı bir arazide yer emniyetinin alınması lazım, yerin ezilmesi lazım, orayı*

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

lazerle işaretlemesi lazım, böyle bir şey yok ama bu riski de bir timle göze alarak böyle bir şeyi planladık...”

Gülyazı ana üs bölgesinden sınır hattına yapılan top atışları hakkında Tümen Komutanı, top atışlarının 19.28’de başladığı ve 20.20’ye kadar devam ettiği bilgisini vererek, top atışı yapılma sebepleri olarak; birincisi civardaki askeri üs bölgelerinin ve timlerin uyarılması, ikincisi; grubun tepkisini ölçmek ve vereceği reaksiyonu anlamak olduğunu belirtmiş ve sınır hattına beş tane aydınlatma, yedi tane tahrip mermisi atıldığı bilgisini vererek top atışlarına grubun verdiği reaksiyonun grubun kaçakçı olmama olasılığını kuvvetlendirdiğini şu şekilde açıklamıştır: “...biz bu atışlara 19.28’de başlamışız fasılalarla 20.20’ye kadar atmışız. Yani aynı anda “güm” diye on ikisini birden atmamışız, önce bir aydınlatma mermisi atmışız, sonra bir aydınlatma mermisi daha atmışız, bir tahrip daha atmışız. Reaksiyon ölçüyoruz. Hiçbir reaksiyon yok. Şimdi, ben değerlendiriyorum, kaçakçı grup olsa herhâlde bırakıp gidecek yani çünkü teröristler üzerlerine ateş edilmediği müddetçe –bu Kazan Vadisi olayında yaşanmıştır- bunlardan çok etkilenmemektedir çünkü biz de sınırın üstüne atıyoruz zaten. Düzenlerini de bozmuyorlar bir de bu istihbarat değerlendirmesini düşünün...”

...19.28’de başlamışız, 20.20’ye kadar bir aydınlatma, bir tahrip, iki aydınlatma toplam beş aydınlatma mermisi, yedi tahrip mermisi atmışız ve 20.20’de üst komutanlıktan gelen emirle topçu atışlarının durdurulması emredilmiştir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Şimdi, bakın, biz de bunların kaçakçı olduğunu değerlendirmiyoruz ki. Bakın, biz, ben altı aydır buradayım, ilk defa 40-50 katırla 40-50 kişinin kaçakçılığa gittiğini görüyoruz yani. Bakın, ben, Hakkâri bölgesinde gördüm, 300 tane katır, 10 tane adam; 300 tane katır, 15 tane adam. Katır başına bir adam, işte arkadaşlarım burada, bu da yani şey. Yani ne diyeyim, tesadüfler öyle geliyor ki kader çizgisi burada birleşiyor. Hiçbir yerde görmedim ben 50 katıra 50 adam gittiğini... ”

Tümen Komutanı; saat 20.20’de top atışlarının durdurulduğunu ve İHA’dan grubun takip edilmeye devam edildiğini, bu esnada sadece top atışları kesildiğini ve uçar birlik hareketinin hazırlıklarının ve diğer birliklerin faaliyetlerinin devam ettiğini, helikopterler çalışırken ve görevli askerler helikopterlere binerken, uçar birlik hareketinin iptal edildiğini, çünkü 21.00’de hava sahasının kapatıldığının ve uçakların havalandığının kendilerine bildirildiğini, hava sahasının kapatılmasıyla bölgede hiçbir hava aracının (İHA haricinde) uçamadığını ve hiçbir ateş destek vasıtasının kullanılamadığını, İHA görüntülerinin hava hareketi ve sonrasında izlenmeye devam edildiğini belirterek grubun terörist olmadığına ilişkin değerlendirmeyi şu şekilde yapmıştır: “23.15 sularında kuzeyden yukarı doğru ısı kaynakları gitmeye başlayınca bu işte bir gariplik olduğunu biz de hissettik. Yani bunlar terörist olmayabileceğini değerlendirdik” (İHA görüntüleri izlendiğinde son bombanın düşmesinden sonra Ortasu ve Gülyazı istikametinden Irak sınırına doğru koşarak insanların ilerlediği ve ilk bombanın atıldığı olay mahalline 23:02’de ulaştıkları görülmüştür. Bu görüntüler Tümen Komutanının bahsettiği terörist olmayabilecekleri şeklindeki

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

değerlendirmeyi teyit etmektedir. Ancak bu kanaate ulaşıldığında fiili operasyon sona ermiştir.)

Olayda kullanılan İHA'ya ilişkin olarak Tümen Komutanı; olayla ilgili çekim yapan İHA'nın komutanlık tarafından talep edilmediğini, İHA sorumluluk alanlarına girince kendilerine haber verildiğini, zaten yurt dışı için İHA talep etme yetkilerinin olmadığını, yurt içi için de belli bir süre önceden talep ettiklerini, İHA'nın kendi yetki sınırları içindeki komutanlıklar ile birlikte yaklaşık 8 komutanlıkça eş zamanlı izlendiğini, kendisinin de İHA'yı 17.25'ten itibaren bölgeden ayrılana kadar izlediğini belirtmiştir. [İHA'nın bölgeye gelişi hakkında bilgi veren İHA'yı izlemekte görevli bir subay, olay günü Bestler Dereler'de gözetleme yapan başka bir İHA'yı izlemekte iken saat 17.00 sularında *“Düğün Dağı'ndan başlayacak doğuya doğru sınırı tarayarak devam edecek”* bir İHA'nın geleceğinin söylendiğini ve kendilerine izleme yetkisi verildiğinde ilk görüntünün Düğün Dağı'ndan (Olayın gerçekleştiği yerin yaklaşık 20 kilometre batısındaki sınırdaki dağ) geldiğini ve ayrılana kadar izlediklerini ifade etmiştir.] Üyelerin Heron ve Predator hakkında bilgi talep etmeleri üzerine; Predator isimli araçların envanterimizde olmayan Amerika Birleşik Devletleri'nin sahip olduğu, İncirlik Üssü'nden kalkarak sadece sınırın Irak tarafını gözetleme yetkisi olan ve uydu üzerinden gelen görüntüleri Türkiye ve ABD yetkililerin birlikte izledikleri bir İHA olduğu, Heronların ise Türkiye envanterinde ve yurt içinde kullanılan ve karasal kablo sisteminden görüntü aktarımı yapan, dolayısıyla sadece Türk yetkililerin izleyebildiği bir İHA olduğu bilgisi verilmiştir. İHA'nın sınır hattında uçarak sınır ötesine geçmeden sınır dışını gözetleyebildiğini, olay günü gözetleme

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

yapan İHA'nın da sınır hattından Irak'ın kuzeyini gözetlediği açıklanmıştır. Ayrıca İHA görüntülerinden kaçakçı mı terörist mi ayrımı yapılamayacağını, insan hayvan ayrımının yapılabilmesi için de İHA'nın yaklaşması gerektiği belirtilmiştir.

Tümen Komutanı, hava harekatı icra edildiği sırada Gülyazı Tugay Komutan Yardımcısı olarak görev yapmakta olan bir albayın görev yerinin değiştirilmesine ilişkin olarak, kararının acele verilmiş yanlış bir karar olduğu düşüncesinde olduklarını, çünkü bu karara kadar köylülerin Gülyazı Tugay Komutanlığı'nı olayla ilgili olarak suçlamadıklarını, ancak görev yerinin değiştirilmesi kararıyla birlikte bu görüşün değiştiği değerlendirmesini yapmıştır. Görev yeri değiştirilen tugay komutan yardımcısı da kendisinin olayla ilgili hiçbir müdahilliğinin söz konusu olmadığını, görev yerinin değiştirilmesiyle hem kendisinin hem ailesinin mağdur olduğunu ifade ederek, olaydan bir gün sonra olayda hayatını kaybedenlerin ailelerini arayıp başsağlığı dilediğinde ailelerin kendilerine; *"Komutanım, senin ne günahın var ki Heronlar görmüş, Diyarbakır'dan da uçak gelmiş, vurmuş. Senin bir günahın yok."* dediklerini ancak ertesi gün görev yeri değiştirilince, herkesin kafasında soru işareti oluşmaya başladığını ve sanki suçluymuş gibi herkesin kendisi hakkında ve aleyhinde konuşmaya başladığını ve basın yayın organlarında hakkında haberler yapıldığını, çok büyük psikolojik mağduriyet yaşadığını dile getirmiştir.

Hava harekatından sonra yaralılara müdahalede ve cenazelerin taşınmasında askerlerin neden yardımcı olmadığına ilişkin itirazlara, olay yeri ve zamanındaki koşulların asker açısından yüksek risk oluşturması nedeniyle yardım

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

edilemediği belirtilmiştir. Risk algılamasının nedenleri olarak, birincisi olayın sınır ötesinde ve bölücü terör örgütünün etkin olduğu bir alanda olması ve gönderilecek askeri birliğin 30 kiloluk yükü o arazi şartlarında yaralı veya cenaze taşımalarının hayati tehlikeye yol açabileceği değerlendirilmesi yapılmıştır.

Tümen Komutanı bu hususu şu şekilde açıklamıştır; *“Ben son olarak şeyi söyleyeceğim yine sayın milletvekilimin de tabii hassas olduğu konu, hepimizin hassas olduğu konu. “Neden yaralılar helikopterle alınmadı?” diye gündeme geliyor bu. Efendim, şunu söylüyorum, bakın, o ortamda oraya helikopterin inmesi mümkün değil. Bakın, bizim helikopterlerimizin gece görüş imkânları var, uçuyor ama pistten piste uçuyor veya zemin hazırlanıyor. Bakın, oraya bir gün sonra gündüz olay yeri inceleme timi, polisin ve jandarmanın olay yeri inceleme timi savcılığın talimatıyla gitti. Bakın, o gündüz olmasına rağmen o helikopter inmeden oraya biz... Yani helikopterler 1,5-2 metre yüksekteyken bir tane timi indirdik, onlar yeri ezdiler, araziye düzelttiler, helikopter ondan sonra indi. Neden? Helikopterin indiği yerde kar yığılmış olabilir, çukur olabilir, vurup düştüğünde ... vursa helikopter elden çıkar.*

İki, orada bir kargaşa var yani o Allah korusun... biliyorsunuz geçmişte öyle bir kaza oldu, yine birisi kazada hayatını kaybetti. Kaza yaşayabiliriz, artı yine söylediğim gibi terörist tehdidi var. Yani oraya ben bir helikopterle... Yani bu işi bu gece şartlarında yapmamız mümkün değil. Biz yaralı taşıyor muyuz? İşte Sayın Valim burada. Daha sabah bildirdiler, bir vatandaşın çocuğu kazayla yaralanmış, biz helikopteri hemen gönderiyoruz gece gündüz. Ama nereden uçuruyoruz helikopteri? Pistten piste uçuyoruz yani helikopterin inebileceği yer

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

olacak, oradan oraya uçuruyoruz. Oraya helikopterin o şartlarda inmesi mümkün değil. Yoksa biz her gün Beytuşşebap'tan, buradan sadece kamu kurumları değil veya vatandaşın odur, budur siyasi görüşüne falan bakmayız, kim varsa hastasını yaralısını taşıyoruz...”

23'ncü Jandarma Sınır Tümen Komutanına sorulan “İHA görüntüleriyle ilgili yorumlarınızı siz yukarıdaki kademelerle paylaştınız mı?” sorusuna “Bu konuda ne ast birliklerden yorum aldım ne de ben üst birliklerden bu konuda bir yorum aldım çünkü olayı bütün kademeler çok hassas bir şekilde takip ediyorlar.” cevabı verilmiştir. Hava sahası 21.00’de kapatıldığında, “Komutanlığa bağlı yetkililerce İHA görüntülerindeki grubun sivil olup olmadığı hususunun aydınlanması için Gülyazı köyünden olayın gerçekleştiği 28.12.2011 tarihinde köylülere sınırı geçen kişiler olup olmadığı soruldu mu?” sorusuna “Sormadım. Bütün komutanlıklar o kadar terörist olduğuna şartlanmış ki kimsenin aklına böyle bir soru sormak gelmiyor.” ve “...17.50 itibarıyla görüntüler görüldüğünde diyelim ki telefon açsak köylüye, desek ki: Kaçakta adamınız var mı? Kendi üzerlerine hiçbir şey atılmayacağını düşündükleri için asla söylemeyeceklerdir. O zaman bu mantıkla bakarsak, arasak 17.50 itibarıyla sınır ötesinde sizden biri var mı? Kendilerine o güne kadar hiç böyle bir tehdit olmadığı için o adamı niye söyleyip de kendi kendini ihbar etsin? Evet, bizim adamlarımız var, 50 kişi kaçığa gitti demezler zaten. Çünkü onların başına bir şey gelmeyeceğinden o kadar eminler. Yani bu çerçeveden bakarsak olayın diğer tarafı da bu...” cevapları verilmiştir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Köylülerin “Bizim bütün gidiş gelişlerimizden tugayın haberi olur. Bilirler bizi, giderken sayarlar, dönerken bir fazla, bir eksik olduğumuzu bilirler” iddialara ilişkin olarak Tümen Komutanı, kaçaklıkla mücadelede göz yummanın söz konusu olmadığını, ancak terör faaliyetlerinin arttığı dönemlerde terör faaliyetlerine yoğunlaştıklarından kaçakçılıkla mücadelede azalma olduğu yanıtını vermiştir. Kaçakçılıkla ilgili verilen istatistiklere göre, 2009 yılındaki 831 olayda 1376 şahıs ile 62 araç, 2010 yılındaki 2132 olayda 3586 şahıs ile 286 araç yakalanmasıyla istatistiklerde artış yaşanırken, terör faaliyetlerinin arttığı 2011 yılında 1113 olayda 1810 şahıs ile 115 araç yakalanarak 2010 yılına göre azalma kaydedilmiştir.

3.2.2. Gülyazı Tugay Komutan Yardımcısının Beyanları

Gülyazı Tugay Komutan Yardımcısı olaydan bir gün önce Tümen Komutanının kendisini aradığını, teröristlere ilişkin telsiz kestirmelerinden bahsederek bununla ilgili tim göndereceğini ve kendisinin de sınır hattında bununla ilgili bir operasyon planlamasını istediğini ifade etmiştir. Top atışlarının da o gün Gülyazı’dan Tümen Komutanlığının inisiyatifiyle yapıldığını belirterek Tümen Komutanının takviye birlik ve helikopterlere yardımcı olacak birlik için talimat verdiğini, bu talimatın yerine getirildiğini belirtmiştir. Ancak tüm faaliyetler sürerken 21:15’de bölgeye uçakların geleceğinin belirtilerek uçar birlik hareketinin iptal edildiğinin kendisine bildirildiğini, 21.55’te tümen komutanının arayarak arazideki timlerin geri çekilmesi talimatını verdiğini ve timlerin 22:45’te kışlaya giriş yaptığını ifade etmiştir. Timlerin gelen grupla teması olup olmadığının sorulması üzerine; bunun mümkün olmadığı, çünkü gönderilen

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

birliklerin zaten sınırdan 3-3.5 kilometre içeride olan hedef mevkilerine 22:00'de gitmelerinin hedeflendiği, geri çekilme emri geldiğinde henüz timlerin sınıra yaklaşmakta olduğu ve timlerden aldığı bilgiye göre de çok fazla kar olması sebebiyle çok yavaş ilerledikleri bilgisini vermiştir.

3.2.3. Gülyazı Karakolu Komutanının Beyanları

Karakol komutanı Heyete, hava harekatı icra edilirken ilk bombalamadan sonra muhtar vekilinin saat 22:10'da kendisini aradığına ilişkin iddia hakkında *“Muhtar vekili arayıp uçaklar çocuklarımızı bombaladı deyince, niye uçaklar kaçakçıyı bombalasın yalandır.”* cevabı verdiğini belirtmiş ve kendisine telefon edildiği sırada planlanan kara operasyonu için sınıra doğru gitmekte iken “geri dönün” talimatı geldiğinden dönmekte olduklarını ve köyün içindeyken muhtar vekilinin aradığını ifade etmiştir. Dönüşte büyük patlama sesi duyduklarını, ama uçakların bomba attığından henüz haberi olmadığı için, köylüler köyün içinde kendilerini durdurup uçakların çocukları bombaladığını söyleyince uçakların kaçakçıları bombalamayacağını söylediğini dile getirerek üstleriyle görüştüğünden sonra hava harekatından haberdar olduğunu belirtmiştir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

4. Komisyonun İlgili Kamu Kurum Ve Kuruluşlarla Yapmış Olduğu
Yazışmalar Sonucunda Elde Edilen Bilgiler

28.12.2011 tarihinde 34 vatandaşımızın hayatını kaybetmesi ile sonuçlanan hava hareketına ilişkin olarak aşağıda belirtilen bilgi ve belgeler temin edilmiştir.

1. Milli Savunma Bakanlığı aracılığı ile Genelkurmay Başkanlığı'ndan bilgi notu,
2. İnsansız Hava Aracı Görüntüleri ve Görüntülerin Analizini İçeren Raporu
3. İçişleri Bakanlığı Mülkiye Teftiş Kurulu Başkanlığı'ndan olay hakkında hazırlanan Araştırma Raporu,
4. Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı'ndan iletişim tespit bilgileri,
5. Şırnak Valiliği'nin olaya ilişkin bilgi ve belgeleri,
6. Adalet Bakanlığı'ndan olay hakkında ilişkin bilgiler,
7. Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı'ndan; Genelkurmay Başkanlığı, Milli İstihbarat Teşkilatı Başkanlığı, 2'nci Ordu Komutanlığı, 23'ncü Sınır Tümen Komutanlığı ve 22'nci Jandarma Sınır Tugay Komutanlığı'nın bilgi ve belgeleri elde edilmiştir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

4.1. Olay Hakkındaki İstihbarata İlişkin Hususlar

İncelemeye konu olay, 28.12.2011 gecesı vuku bulmuştur. Bu tarihteki hukuki duruma göre elektronik sinyale dayalı istihbarat toplama ve değerlendirme yetkisinin Genelkurmay Başkanlığı bünyesindeki birimler ile Milli İstihbarat Teşkilatında olduğu bilinmektedir. Buna göre her kurum kendi yetkisi çerçevesinde olayın vuku bulduğu tarihlerden önceki süreçte elektronik istihbaratı temin edip değerlendirmiştir. 01.01.2012 tarihinden itibaren Genelkurmay Başkanlığı bünyesinde elektronik istihbarat temin etme yetkisine sahip birim/birimlerin imkan ve yetkileri MİT Başkanlığına devredilmiştir. Olay devir işleminden önce meydana geldiği için çok sayıdaki yetkili kurumun aşağıda belirtilen değişik istihbarat bilgileri Komisyonumuza iletilmiştir.

Genelkurmay Başkanlığı tarafından verilen bilgilerden,

Genelkurmay Başkanlığı'nın hava harekatı hakkındaki istihbarata ilişkin bilgi ve belgeleri, Milli Savunma Bakanlığı tarafından 04.04.2012 tarihinde Komisyonumuza iletilen bilgi notuna ve Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından Komisyona gönderilen bilgi ve belgelere dayanmaktadır.

Genelkurmay Başkanlığı'nın bilgi ve belgelerinden; 28.12.2011 tarihinde Şırnak İli Uludere İlçesi Gülyazı mevkiinde sınır ötesinde gerçekleşen olayın Irak'ın kuzeyinde Sinat-Haftanin olarak bilinen terör örgütünün kontrolünde olan ve sivillerden arındırılmış bölgede gerçekleştiği, adı geçen bölgenin Türkiye'ye yapılan saldırılar için terörist, mühimmat...vs. geçiş alanı olarak kullanıldığı, sivillerin terör örgütünün izin ve işbirliği olmadan bölgeye girip çıkamadığı, bölgede muhtelif tarihlerde pek çok bölücü örgüt mensubu ile temas yaşandığı,

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Türkiye’ye teröristlerce en çok sızmanın olayın gerçekleştiği bölgeden olduğunun saptandığı,

2011 yılı Kasım ve Aralık aylarında Genelkurmay Başkanlığı’na gönderilen istihbari bilgilere göre, (Kaynaklar: Genelkurmay Elektronik Sistemler Komutanlığı, Milli İstihbarat Teşkilatı, İkinci Ordu Komutanlığı, Özel Kuvvetler Komutanlığı) bölücü terör örgütünün 2011 yılında güvenlik güçlerince Kazan Vadisi’nde gerçekleştirilen başarılı operasyonlar sonucunda verilen kayıplarının intikamını almak amacıyla 2011 yılı Kasım ve Aralık aylarında sürekli faaliyet halinde olduğu, bölücü terör örgütünün 2011 yılını final yılı olarak adlandırdığı, 2012 yılında büyük atılımlar yapabilmek için tüm örgüt mensuplarının aktif olması gerektiği, bu amaç doğrultusunda verilen kayıplara misilleme yapmak amacıyla sınır hattındaki karakollara eylem yapılması talimatları verildiği, özellikle Şırnak, Tunceli ve Amanoslar kırsallarında sansasyonel eylemler yapılması için örgüt tarafından çalışmalar yapıldığı,

28.12.2011 tarihinde gerçekleşen olaydan önceki bir ay içinde 30 adet duyum alınarak Haftanın bölgesinde alışılmışın dışında hareketlilik gözlemlendiği, 27.11.2011 ile 27.12.2011 tarihleri arasında Genelkurmay Başkanlığı’na muhtelif tarihlerde gönderilen istihbarat belgelerinde, farklı günlerde olmak üzere 10 ila 134 kişilik gruplar şeklinde hareket halinde bulunduğu, grupların Türkiye sınırına yakın dağlık alanlara intikal ettikleri, civardaki askeri birliklere saldırı planları yapıldığı, saldırı için gerekli ekipmanlar temin edildiği ve kış şartlarında sabit konuşlanmaya geçmesi beklenen bölücü örgüt mensupların gruplar halinde hareketli olmasının muhtemel bir eylem hazırlığı olduğuna işaret ettiği, örneğin

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

27.12.2012 tarihinde Genelkurmay Başkanlığı'na gönderilen bir istihbarat belgesine göre; Aralık ayı başında Irak/Sinath-Haftanın Bölgesi'nde faaliyet gösteren terör örgütü mensuplarının bir bölümünün, 20-25 kişilik gruplar halinde Irak'ın Keşan (olay yerine en yakın yerleşim yeri) gibi köylerinin yakınlarında bulunan kayalık alanlara intikal ettiği,

Ayrıca örgüt elebaşlarından Fehman Hüseyin adlı teröristin Aralık ayında olayın gerçekleştiği bölgeye yakın mevkilere bulunduğu tespit edilmesinin de 21-30.12.2011 tarihleri arasında muhtemel bir eylemin gerçekleşeceği değerlendirmesinin yapılmasına neden olduğu, istihbarat belgelerine göre bölücü terör örgütü mensuplarının sınır hattında bulunan askeri birliklerin yerleşimleri, asker sayısı, ekipman durumu, operasyon davranışları gibi hususlarda bilgi toplamaya çalıştığı ve muhtemel eylem için gerekli teçhizatı toplama girişimleri olduğu,

Irak'ın kuzeyinden bazı şahısların 25.12.2012 tarihinde Uludere'nin bir köyünde toplantı yaparak, özellikle sınır hattında bulunan askeri birliklerin konuş yerleri, personel durumu, silah/malzeme durumu, operasyona çıkış dönüş zamanı ve güzergahları gibi bilgiler hakkında araştırma yapılmasını istediği,

Bölgede telsiz kestirmelerinin yoğunlaşmasının muhtemel bir eyleme hazırlanıldığı sonucunun çıkartılmasına neden olduğu, telsiz kestirmeleri ile bölücü terör örgütünün elebaşlarından Fehman Hüseyin isimli teröristin 21 ve 27.12.2011 tarihlerinde olayın gerçekleştiği bölge civarında olduğu öğrenildiği ve gerekli operasyonların yapıldığı,

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Haftanın bölgesinde 26.12.2011 tarihinde, bölücü terör örgütünün lider kadroları tarafından kullanılan, büyük telsiz kestirmesi 6 iken, 27.12.2011 tarihinde bu sayının 12'ye çıktığı, büyük telsizlere ilişkin kestirmelerin bu tarihlerde artış göstermesi ve Fehman Hüseyin isimli teröristin Türkiye sınırına yaklaşması sıradan bir durum olmadığı için muhtemel bir eyleme işaret ettiği,

Tüm bu istihbari bilgiler ve telsiz kestirmeleri sonucunda, bölücü terör örgütünün 2011 yılında verdiği kayıpların intikamını almak için eylem hazırlığında olduğu, kış mevsimi olmasına rağmen bölgede hareketliliğin gözlemlendiği, muhtemel eylemin Uludere ilçesi Ortasu bölgesinde gerçekleştirilebileceği ve bu eylemin 21-30.12.2011 tarihleri arasında gerçekleşebileceği yönündeki 21 Aralık tarihli istihbari bilgiye istinaden sınırdan terörist geçişi ve karakolları saldırı ihtimaline karşın tedbirlerin en üst seviyeye çıkarıldığı,

Tüm bu değerlendirmeler üzerine Genelkurmay Başkanlığının 28.12.2011 tarihinde, muhtemel eylemlere karşı alınacak tedbirlerini içeren emir yayınladığı, keşif, pusu ve dinleme faaliyetlerine devam edildiği ve aynı tarihte saat 16.00'da İHA'nın sınır hattını gözleyecek şekilde bölgeye sevk edildiği bilgilerine ulaşılmıştır.

Kara Kuvvetleri Komutanlığı 2'nci Ordu Komutanlığı'nın bilgi ve belgelerinden,

Komutanlığa terörist faaliyetler ile ilgili bilgi ve duyumların üst komutanlıklar (Genelkurmay Başkanlığı ve Kara Kuvvetleri Komutanlığı) ile Ordu Komutanlığı altındaki ana ast birliklerden (Jandarma Asayiş Kolordu

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Komutanlığı ve 7'nci Kolordu Komutanlığı) iletildiği, ayrıca teröristlere ait telsiz dinleme ve kestirmelerine ait bilgilerin Genelkurmay Elektronik Sistemler Komutanlığı'ndan alındığı, (elektronik istihbarat toplama yetkisine sahip olan bu birim olayın gerçekleştiği tarihte Genelkurmay Başkanlığı'na bağlı olarak çalışmaktaydı. 01.01.2012'den itibaren imkan ve yetkileri Milli İstihbarat Başkanlığı'na devredilmiştir.)

Olay öncesinde bölgedeki terörist faaliyetlerine yönelik olarak 21-28 Aralık 2011 tarihleri arasında 13 adet duyum alındığı, bu duyumlardan 6 adedinin Genelkurmay Başkanlığı'ndan, 6 adedinin Kara Kuvvetleri Komutanlığı'ndan ve 1 adedinin Jandarma Asayiş Kolordu Komutanlığı'ndan alındığı, Genelkurmay Elektronik Sistemler Komutanlığı'ndan, 20-28.12.2011 tarihleri arasında, Irak/Haftanın bölgesinde telsiz çevrimine çıkan teröristlere ait telsiz kestirmelerine yönelik 9 adet kestirme listesi alındığı,

Komutanlığa gönderilen istihbarat belgeleri incelendiğinde, Sinat/Haftanın bölgesinde bölücü terör örgütü mensuplarının gruplar halinde toplanmaya başladığı, bu grupların lojistik, silah, malzeme gibi ihtiyaçlarının koordine edilmesi için 17.12.2012'de toplantı yapıldığı, bölücü örgüte yönelik operasyonların sonucunda verilen kayıpların telafisi için intikam alma amaçlı eylemler için hazırlık yapıldığı bilgileri elde edilmiştir.

23'ncü Jandarma Sınır Tümen Komutanlığı'nın bilgi ve belgelerinden,

Sinath-Haftanın Bölgesinin, Komutanlığın sorumluluk sahasının güneyinde yer alan ve dağ kadrosu ile lojistik irtibatın sağlanması, yurt içinde Cudi Dağı, Beytüşşebap ve Bestler-Dereler bölgelerine terörist akımına imkan vermesi,

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Şırnak bölgesindeki karakol ve üs bölgelerine saldırı için kullanılan üslenme alanı olması bakımından oldukça önemli olduğu ve bu bölgeden sınır hattındaki birliklere büyük terörist gruplarıyla saldırı yapılacağına ilişkin duyumların arttığı,

Olayın gerçekleştiği Aralık ayında, bir önceki yıla göre hem tespit edilen terörist grup sayısında hem de telsiz kestirmelerinde önemli artış olduğu, olaydan önceki iki ay içerisinde özellikle Aralık ayında bir önceki yıla göre tespit edilen terörist grup sayısında yüzde 131 ve telsiz konuşmalarında yüzde 240 oranında artış olduğu, 01.10.2011 ile 28.12.2011 tarihleri arasında olayın gerçekleştiği bölgede toplam 48 duyum ile eylem ikazı, 650 telsiz kestirmesi ve 10 telsiz dinlemesinin tespit edildiği,

Telsiz kestirmelerinin yoğunlaşmasının yanında sınır bölgesine yaklaştığı ve bölücü terör örgütünün elebaşlarından Fehman Hüseyin'e ait telsiz kestirmelerinin 20, 21 ve 27.12.2011 tarihlerinde olayın gerçekleştiği bölgenin yakınında sıkça tespit edildiği, Fehman Hüseyin'in telsiz kestirmesinin Putalma Deresi bölgesinde tespit edilmesi nedeniyle 21.12.2011 tarihinde bir hava harekatı icra edildiği, (28.12.2011 tarihinde gerçekleşen olaydan önce icra edilmiştir.)

Sinath-Haftanın bölgesindeki teröristlerin Uludere, Ortasu ve Gülyazı bölgelerinde konuşlu askeri birlikler hakkında araştırma yaptıkları, Ortasu'ya mücavir alanda Türkiye'ye aktarılması planlanan bir bölücü terör örgütü mensubunun beklediği, Kandil ve Zap bölgelerinden Sinath-Haftanın'e gönderilen grupların bölgede toplanmakta oldukları yönünde (01/28.12.2011 tarihleri arasında) bölge ile ilgili olarak toplam 18 duyum, 237 telsiz kestirmesi ve 19 telsiz dinlemesinin Komutanlığa ulaştığı bilgisi alınmıştır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

22'nci Jandarma Sınır Tugay Komutanlığı'nın bilgi ve belgelerinden,

22'nci Jandarma Sınır Tugay Komutanlığı'na terörist faaliyetlerle ilgili istihbari bilgilerin üst komutanlıklar (Genelkurmay Başkanlığı, Kara Kuvvetleri Komutanlığı, 2'nci Ordu Komutanlığı, Jandarma Asayiş Kolordu Komutanlığı, 7'nci Kolordu Komutanlığı ve 23'ncü Jandarma Sınır Tümen Komutanlığı), İl Jandarma Komutanlığı ve bağlı Jandarma Sınır Komutanlıkları ile Uludere İlçe Jandarma Komutanlığı'ndan iletildiği,

Bu kapsamda, olay öncesindeki terörist faaliyetlere yönelik olarak 01 Ekim-28 Aralık 2011 tarihleri arasında Genelkurmay Başkanlığı dışındaki komutanlıklardan; 17 adedi Jandarma Genel Komutanlığı'ndan, 3 adedi Jandarma Asayiş Kolordu Komutanlığı'ndan, 23 adedi 23'ncü Jandarma Sınır Tümen Komutanlığı ve 5 adedi Şırnak İl Jandarma Komutanlığı'ndan olmak üzere toplamda 48 adet duyum ile eylem ikaz mesajı alındığı, telsiz çevrimine çıkan bölücü örgüt mensuplarına ait telsiz kestirmelerine yönelik 650 adet telsiz kestirme listesi ve 10 adet telsiz görüşmesi alındığı,

Olay öncesinde alınan duyumlarda sınır hattındaki birliklere büyük gruplarla saldırı yapılacağına ve büyük gruplarla yurt içine girileceğine ilişkin spesifik bilgilerin bulunduğu, 26 Aralık 2011 tarihinde alınan duyumda; Şırnak Cudi Dağında son dönemde icra edilen hava operasyonlarında pek çok teröristin etkisiz hale getirilmesi nedeniyle bir grup teröristin sınırdaki karakol ve üst bölgelerine yönelik eylem hazırlığı içerisinde olduğu, bölücü terör örgütünün kayıplarının intikamını almak, özellikle lider konumundaki terörist kayıplarının meydana getirdiği olumsuz etkiyi ortadan kaldırmak, örgüt mensuplarının teslim olmalarını

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

engellemek ve motivasyonunu artırmak amacıyla, toplumsal gerilimi tırmandıracak ve sivil kayıplara da yol açabilecek ses getirici eylemlere yönelebileceği ve sınır bölgesindeki birliklere saldırı düzenleneceğinin bildirildiği,

Komutanlığa, Jandarma Asayiş Kolordu Komutanlığı tarafından 27.12.2011 tarihinde iletilen duyumda, başta sınır hattındaki birlikler olmak üzere karakol ve üs bölgeleri ile kolay hedef olabilecek birliklere yönelik sansasyonel eylemler yapılmasının planlandığı bilgisinin elde edildiğinin bildirildiği, Düşündağı'nın güneyinde bölücü terör örgütünün sözde üst düzey sorumlusu Fehman Hüseyin'in de aralarında bulunduğu uzun menzilli telsizlerin yoğunlaştığının ve örgütün vermiş olduğu kayıplar nedeniyle eylem hazırlığında olduğunun bildirildiği bilgileri elde edilmiştir.

Uludere İlçe Jandarma Komutanlığı'nın bilgi ve belgelerinden,

Uludere İlçe Jandarma Komutanlığı'na, 22'nci Jandarma Sınır Tugay Komutanlığı'ndan olayın gerçekleştiği tarihten önceki bir ay öncesinde 17 adet mesaj iletildiği, bu mesajların bağlı komutanlıklara iletildiği, Uludere İlçe Jandarma Komutanlığı tarafından sınırdan sızma ve saldırı olabileceğine ilişkin bilgi elde edilmediği anlaşılmıştır.

Milli İstihbarat Teşkilatı'nın konu hakkındaki belgelerinden,

Müsteşarlık kayıtlarında ve ilgili birimlerde, bahsedilen tarih ve saatte bir kaçakçı grubunun bölgeden geçiş yapacağı yönünde herhangi bir bilgi veya tespit bulunmadığı, olay tarihinde sınırı geçen şahısların MİT görevlilerince takip edilmediği, olayın gerçekleştiği tarihte bir terörist grup tarafından sınırdan sızma

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

olacağı ve Fehman Hüseyin isimli teröristin bu grubun içinde telsiz kestirmesinin alındığına dair bir bilginin askeri birimlerle paylaşılmadığı,

Müsteşarlık taşra birimlerinden gerçekleşen olay ile ilgili olarak 28.12.2011 tarihinde intikal etmiş bir bilgi bulunmadığı, Müsteşarlığa ilk resmi bilginin 29.12.2011 tarihinde ulaştığı, olayla ilgili olarak gözlem yapan İHA'nın izlenmesi ve değerlendirilmesi ile top atışları hususlarında herhangi bir inisiyatif alınmadığı ve görüş istenmediği,

Müsteşarlığın, (Genelkurmay Başkanlığı'nın bilgi ve belgeleri içerisinde yer alan) 27.11.2011 tarihli “Şırnak/Uludere/Ortasu civarında Türkiye'ye aktarılması planlanan terörist gruba ilişkin” istihbarat notu ile olay arasında bir aylık süre olması nedeniyle bu notun güncelliğini yitirdiği, sınır ötesi operasyonların ve bölgeye ilişkin istihbari çalışmaların yoğunluk arz ettiği dönemde bir grubun aynı noktada uzun süre beklemeyeceği,

21.12.2012 tarihli bir istihbarat notunun ise muhtemel bir “geçiş” değil, “görülme” bilgisini içerdiğini, “görülme” ifadesinin de örgüt mensuplarının bölgedeki (Kuzey Irak) varlığını ifade ettiği, herhangi geçiş tarihi ve geçiş yapacak grup bilgisi verilmediği, “muhtemel gerçekleşme, başlangıç ve bitiş tarihleri” belirtildiği, dolayısıyla kesin tarihlerden değil muhtemel tarihlerden bahsedildiği bilgileri elde edilmiştir.

4.2. İnsansız Hava Araçlarından Alınan Görüntülere İlişkin Hususlar

Genelkurmay Başkanlığı'nın konu hakkındaki bilgi ve belgelerinden,

Olay hakkında gözlem yapan İHA (Gözcü isimli Türkiye Cumhuriyeti'ne ait İHA), hareketli cisim görüntüsünü ilk olarak saat 17.20 civarında, Irak

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

tarafından, sınırdan yaklaşık 5 kilometre uzaklıktaki mesafeden almıştır. Olaydaki grubun tespiti ve hava hareketinin sonuna kadar gözlenmesi Gözcü isimli Türkiye Cumhuriyeti'ne ait insansız hava aracı tarafından yapıldığı, olay günü Kandil Dağı üzerinde görev yapan Predator'un (Amerika Birleşik Devletleri'ne ait İHA) ilave keşif olabileceği düşüncesiyle Haftanın bölgesine sevk edildiği ve saat 20.24'te bölgeye ulaştığı, ancak tespit edilen grubun Gözcü'nün gözetleyebildiği alanda ve Türkiye sınırına doğru hareket etmekte olması nedeniyle, Predator'un seyrüsefer emniyeti de düşünülerek bölgeden çekildiği bilgileri elde edilmiştir.

Kara Kuvvetleri Komutanlığı 2'nci Ordu Komutanlığı bilgi ve belgelerinden,

İHA'ların kullanılması hususunda üst komutanlık tarafından verilen emirler kapsamında, operasyonel görevlendirmenin (Malatya İlinde konuşlanmış olan) 2'nci Ordu Komutanlığı ile eşgüdüm içerisinde (Diyarbakır İlinde konuşlanmış) 2'nci Birleştirilmiş Hava Harekat Merkezi tarafından yapıldığı, bu kapsamda;

İç güvenlik hareketına yönelik gözetleme/keşif taleplerinin 2'nci Ordu Komutanlığına gönderildiği, 2'nci Ordu Komutanlığı'nın söz konusu talepleri terörist hareketliliği, istihbarat bilgileri...vs gibi hususlara göre değerlendirerek gözetleme/keşif isteklerini üst komutanlıklara, 2'nci Birleştirilmiş Hava Harekat Merkezi'ne ve ilgili birliklere gönderdiği, 2'nci Birleştirilmiş Hava Harekat Merkezi'nin gözetleme/keşif yapıp yapılamayacağına ilişkin olarak kabul-red mesajı yayımladığı ve kabul edilen istekler için İHA görevlendirilerek gözetleme/keşif gerçekleştirildiği, İHA ile gerçekleştirilen gözetleme/keşif

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

görüntüsünü izleme/yönlendirme yetkisinin 2'nci Birleştirilmiş Hava Harekat Merkezi ile koordine edilerek verildiği, yurt dışı İHA keşif isteklerinin ise Genelkurmay Başkanlığı'nın onayı ile icra edildiği,

Olay tarihinde Şırnak hattındaki terörist hareketliliğine ilişkin duyumların ve telsiz kestirmelerinin yoğun olarak sınır hattına yakın tespit edilmiş olması ve geçmiş yıllardaki saldırılar dikkate alınarak, bölgedeki üs bölgelerine olası saldırı ihtimalini engellemek amacıyla İHA ile Şırnak ve Hakkari sınır hattı dahil olmak üzere Ordu sorumluluk sahasında gözetleme/keşif görevi yapması planlandığı ve gözetleme isteği hazırlanarak ilgili birimlere gönderildiği bilgileri elde edilmiştir.

4.3. 23'ncü Jandarma Sınır Tümen Komutanlığı'na Planlanan Kara Harekâtı Ve Top Atışlarına İlişkin Hususlar

Kara Kuvvetleri Komutanlığı 2'nci Ordu Komutanlığı bilgi ve belgelerinden,

Yurt içinde tespit edilen terörist hedeflere topçu atışı yaptırma yetkisinin bölgeden sorumlu Tümen ve Tugay Komutanlıklarında, yurt dışına topçu atışı yaptırma yetkisinin ise Genelkurmay Başkanlığı'nda olduğu, bu kapsamda yurt dışına topçu atışının hiyerarşik sıra dahilinde üst komutanlıktan onay alınarak icra edildiği,

28.12.2011 tarihinde 17.22'de Irak-Haftanın bölgesinde Türkiye sınırına yaklaşan 3 araç görülmesi üzerine 17.50'de 23'ncü Jandarma Sınır Tümen Komutanlığı'nın bu bölgeye top atışı yapmak için 2'nci Ordu Komutanlığı'ndan izin istediği, 23'ncü Jandarma Sınır Tümen Komutanlığı ile bölgedeki terörist hareketlerine ilişkin istihbari bilgilerin ve geçmişteki saldırıların değerlendirilmesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

ile birlikte 2'nci Ordu Komutanlığı'nın Kara Kuvvetleri Komutanlığına top atışı yapılması için izin verilmesini teklif ettiği, Kara Kuvvetleri Komutanlığı'nca top atışı yapılması teklifinin yapıldığı Genelkurmay Başkanlığı tarafından gerekli müsaade/onay verildiğinin 19.25'te 2'nci Ordu Komutanlığı'na bildirildiği, ancak 19.32'de, Genelkurmay Başkanlığı'nca verilen yurt dışı atış onayının iptal edildiğinin bildirildiği, dolayısıyla 2'nci Ordu Komutanlığı, Genelkurmay Başkanlığı'nın yurt dışı top atışı izni verdiğini ast birliklere iletmeden iznin iptal edildiği,

Yurt dışı top atışı izni verilmemesi akabinde, yurt içi terörist hedeflere top atışı yapma yetkisi olan 23'ncü Jandarma Sınır Tümen Komutanlığı'nın, bu yetkisini kullanarak Gülyazı Üs bölgesinden yurt içine ve sınır hattına top atışları yaptığı bilgileri elde edilmiştir.

23'ncü Jandarma Sınır Tümen Komutanlığı bilgi ve belgelerinden,

23'ncü Jandarma Sınır Tümen Komutanlığı, bölücü terör örgütünün bölgedeki askeri birliklere yönelik saldırı düzenleyeceğine ilişkin 27.12.2011 tarihinde, 28.12.2011 saat 17.00'de başlayıp, 29.12.2011 saat 22.00'de sona erecek şekilde, Valilik oluruyla terör tehdidine yönelik keşif,-gözetleme, pusudinleme faaliyeti planlandığı ve faaliyetin planlandığı gibi icra edilmeye başlandığı,

Bu planlama doğrultusunda 2 adet Jandarma komando timinin Gülyazı Ana Üssünden saat 17.25'te, askeri faaliyetin açığa çıkmasını engellenmek amacıyla Ortasu köyünün içinden geçen güzergah yerine başka bir güzergahtan hareket ettiği,

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

İHA görüntüleri alınmaya başlanınca, 19.27 ve 19.34'den itibaren bölücü örgüt mensuplarının geçiş istikametlerini tam olarak kapatmak ve bölgeye icrası planlanan uçar birlik hareketının yer emniyetini almak ve iniş yerini hazırlamak maksadıyla bir Jandarma Komando Timi ve bir Jandarma Sınır Timi olmak üzere iki adet timin de motorlu olarak bölgeye gönderildiği, saat 17.25'te hareket eden timler planlanan yerlerine ulaşmamışken sonradan hareket eden iki timin araçla yola çıktıklarından 20.20 ve 20.50'de yerlerine ulaştığı,

Tümen Komutanlığınca takip edilen grubun terör örgütü mensubu olarak değerlendirilmesi sonucunda sınır ötesinde acil gelişebilecek tehlikeli durumlara karşı önlem almak ve zaman kazanmak amacıyla 2'nci Ordu Komutanlığı'ndan Irak Devleti topraklarında İHA tarafından 3 aracın tespit edildiği noktaya topçu atışı yapılması için 17.52'de izin istendiği; bu sırada, Tümen Komutanlığının yurt içine atış yaptırma yetkisine dayanılarak, hedefi tayin etme, üs bölgelerini uyarma, üs bölgelerine muhtemel sızmayı engelleme, grubun atışlara tepkisini ölçme, amaçlarıyla grubun muhtemel geçiş güzergahlarına Gülyazı'da konuşlu 22'nci Jandarma Sınır Tugay Komutan Yardımcılığı topçu bataryasından 19.28 ile 20.21 saatleri arasında grubun 5-6 kilometre önüne 5 adet aydınlatma ve 7 adet tahrip mermisi olmak üzere toplam 12 atım top atışı sınır hattı üzerine atıldığı,

Saat 20.20'de 2'nci Ordu Komutanlığı tarafından topçu atışının kesilmesi için emir verildiği, saat 21.00 civarında da 2'nci Birleştirilmiş Hava Harekat Merkezi'nden uçakların havalandığı ve hava sahasının kapatıldığı bilgisi verildiği, arazide bulunan timleri takviye etmek amacıyla planlanan uçar birlik hareketının da hava sahasının kapatılması nedeniyle iptal edildiği, bilgileri elde edilmiştir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

4.4.Şırnak İlindeki Kaçakçılık Faaliyetlerine İlişkin Alınan Tedbirlere

Dair Hususlar

23'ncü Jandarma Sınır Tümen Komutanlığı'nın sorumluluk bölgesi olan Şırnak il sınırları içerisinde kaçakçılık faaliyetlerini engellemek için tedbirler aldığı, Türkiye-Irak sınırında Tümen Komutanlığının sorumluluğunda bulunan 139 kilometre sınır hattının Cizre-Şahinkaya arasında bulunan 62 kilometrelik kesiminin nispeten düzlük olduğu, Siyahkaya bölgesinden sonraki 77 kilometrelik Hakkari il sınırına kadar olan bölgenin sarp ve dağlık arazi kesiminden oluştuğu, Tümen Komutanlığının sorumluluk bölgesinde, 139 kilometrelik Irak sınırında kafes tel, dikenli tel, duvar, mayın tarlası, iz tarlası...vb herhangi bir fiziki emniyet tedbiri bulunmadığı, tehdit değerlendirmesinde ilk sırada yer alan Irak sınırının güneyinin hem Irak Merkezi Yönetimi hem Irak'ın kuzeyindeki yerel yönetimin kontrolü içerisinde olmaması nedeniyle bölücü terör örgütü mensuplarının bölgeyi etkin olarak kullanabildikleri, Tümen Komutanlığının sorumluluk bölgesi içerisinde bahar ve yaz döneminde terör faaliyetlerindeki artış ile beraber yurt içinden takviye birliklerin Tümen Komutanlığına katılması ile emniyet tedbirlerinin de artırıldığı, daha fazla arazi ve üs bölgesinin kontrol edilerek hem bölücü terör örgütü ile hem de yasa dışı sınır geçişiyle mücadele edildiği,

Sınır hattının güvenliğini sağlamak amacıyla sınır birlikleri tarafından sınır hattı üzerindeki ileri hatlara taktik açıdan arazi yapısının uygun olduğu yerlere ileri üs bölgeleri kurulduğu, ileri üs bölgelerinden termal kamera, dürbün gibi uygun gözetleme vasıtaları ile keşif ve gözetleme faaliyeti icra edildiği,

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Sırnak İli Uludere İlçesi sınırlarında 2011 yaz tertiplenmesi doğrultusunda; 77 kilometrelik sınır hattının 22'nci Jandarma Sınır Tugay Komutanlığı ve Gülyazı 22'nci Jandarma Sınır Tugay Komutanlığı Yardımcılığı ve 48'nci Motorlu Piyade Tugay Komutanlığı tarafından çok sayıda ana ve ileri üs bölgesi ile emniyet üs bölgelerinin bölücü terör örgütü ve kaçakçılıkla mücadele kapsamında tutulduğu, 2011-2012 kış tertiplenmesi doğrultusunda, 27.12.2011 tarihi itibarıyla 48'nci Motorlu Piyade Tugay Komutanlığının bölgeden ayrılarak esas garnizonuna dönmesi ile aynı bölgede bulunan Gülyazı ve Andaç Jandarma Sınır Tabur Komutanlıklarının imkanları ölçüsünde üs bölgeleri ve sınır hattının tutulmaya devam edildiği,

Sınır hattının engebeli arazi yapısının kara gözetlemesine tam olarak imkan vermemesi ve özellikle dere yataklarında gözetlenemeyen ölü bölgeler kalması nedeniyle ilave önlem olarak yurt içindeki arazi derinliğinde ileri üs bölgelerinin de aralarında kalan muhtemel yaklaşma istikametlerini kontrol etmeye yönelik olarak, elde bulunan mevcut Jandarma Sınır Timleri/Komando Timleri ve Geçici Köy Korucusu timleri ile Pusu/Dinleme ve Keşif/Gözleme faaliyetleri icra edildiği, ayrıca İl Jandarma/İlçe Jandarma ve Jandarma Karakol Komutanlıklarınca da kaçakçılıkla mücadeleye yönelik olarak yürütülen istihbari çalışmaların yanı sıra sınırın geri bölgesinde yol güzergahlarında devriye faaliyetleri ve yol kontrol/arama faaliyetleri de yürütüldüğü, bu tedbirlere ilave olarak, Gülyazı Ana üs bölgesinde konuşlu bulunan Mini İHA vasıtasıyla, meteorolojinin müsaade ettiği ve hava sahasının da açık olduğu günlerde keşif ve gözetleme faaliyetlerinin yürütüldüğü,

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Kaçakçılık yapanların, kaçakçılık faaliyetinin başından sonuna kadar askeri birliklerin giriş-çıkış noktaları ile kaçakçılıkta kullanılan güzergahın kritik noktalarına gözcü yerleştirmek suretiyle askeri birliklerin hareketlerini takip ettiği, cep telefonu veya telsiz yoluyla da birbirleriyle haberleştikleri, kaçakçılıkla mücadelede adli boyutun caydırıcılık sağlamadığı, Tümen Komutanlığı'nın sorumluluk sahasında, 2009 yılında 831 kaçakçılık olayına müdahale edilerek 1.376 şüphelinin yakalandığı, şüphelilerden 10 tanesinin tutuklandığı, 2010 yılında 2.132 kaçakçılık olayına müdahale edilerek 3.586 şüphelinin yakalanarak 26 şüphelinin tutuklandığı, 2011 yılında 1.113 kaçakçılık olayına müdahale edilerek 1.810 şüphelinin yakalandığı ve şüphelilerden 11 tanesinin tutuklandığı, olayın meydana geldiği bölgeden sorumlu olan Gülyazı Jandarma Karakol Komutanlığı tarafından ise 2009-2011 yılları arasındaki 3 yıllık dönemde meydana gelen 263 kaçakçılık olayında, hakkında işlem yapılan 332 şüpheliden 4'ünün tutuklandığı,

Adli caydırıcılığının olmamasının vatandaşlar arasında, yakalanan malzemeler dışında herhangi bir kayba uğramadıkları algısını oluşturduğu, bu yüzden kaçakçılığı meslek haline getirdikleri, kaçakçılık yaparken yakalananlar arasında bazen devletten aylık olarak düzenli maaş alan geçici köy korucularının da bulunmasının, kaçakçılığın mecburiyet veya ihtiyaçtan ziyade bazı vatandaşlarca meslek haline getirildiğini gösterdiği,

Uludere İlçesinin sınır güzergahında bulunan köylerin sınır hattına çok yakın konuşlandıkları, hatta bazı köylerin sınırın sıfır noktasında bulunduğu, köyler ile sınır hattı arasında askeri birlik bulunmadığı, sınır karakollarının

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

köylerin arkasında yer aldığı, bu sebeple sınır karakollarından çıkan birliklerin kaçakçılara iletildiği,

Köylerin sınıra çok yakın mesafede kurulu olmasının vatandaşların yaşam alanlarının sınır hattına bağımlı olmasına sebep olduğu, dolayısıyla terör nedeniyle yaylaya çıkamayan sürülerin bölgede otlatılması, ot toplama, yaprak toplama, avlanma...vb. sebeplerle hareketliliğin çokça yaşanmasının ve şehirler arası karayolunun bazı bölgelerde sınır hattına teğet olarak ilerlemesinin algıda seçiciliğin azalmasına yol açtığı ve sınır hattına yakın bölgelerdeki yasa dışı insan hareketlerinin kontrolünü güçleştirdiği,

Sınır güvenliğinin sağlanması ve yasa dışı sınır geçişleri ile ilgili olarak; Sırnak ili ve özellikle Uludere ilçesinin Türkiye'nin coğrafi olarak en sarp bölgelerinden birisi olması, coğrafi yapıdan dolayı bölgede sınır geçişi için alternatif güzergahların çok fazla olması, yaz döneminde takviye olarak gelen birliklerin kış döneminde esas garnizonlarına dönmeleri, sınırı sürekli olarak aynı bölgeden geniş bakış açısıyla gözetlemenin mümkün olmaması, kar kalınlığının üs bölgelerinde 3-5 metrelere ulaşmasıyla kış şartlarının çok ağır olması, yaz tertiplenmesi kapsamında açık olan ancak zorlu kış şartlarının hüküm sürdüğü, sınır hattında barınması mümkün olmayan üs bölgelerinin kış tertiplenmesi kapsamında kapatılması sonucunda sınır hattında devamlı kontrol edilemeyen bölgeler oluşması, üs bölgelerinin genişlemiş olması nedenleriyle sınırın geçilmesi için alternatif güzergahların artması, dere yataklarının ve patikaların kullanılarak görüntü vermeden sınırın geçilmesine imkan sunduğu,

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Bölücü terör örgütü mensuplarının gündüz görüntü vermemek için her türlü intikal, silah, patlayıcı madde...vb. malzeme nakli gibi faaliyetlerini gece yapması nedeniyle askeri birliklerin de operasyonel faaliyetlerini ağırlıklı olarak akşam icra edilecek şekilde planladığı,

Terör nedeniyle bölgedeki görev şartlarının zorluğuna rağmen sınır birliklerinin ellerindeki teknolojik imkan kabiliyetlerini en etkin şekilde kullanarak, jandarma komando birlikleri dahil olmak üzere gündüz keşif/gözetleme, gece pusu/dinleme faaliyeti icra ederek ve sabit/seyyar yol kontrol arama noktaları kullanarak terörle mücadelenin yanında kaçakçılıkla da büyük bir fedakarlık ve zor koşullar altında etkin bir şekilde mücadele ettiği,

Kaçakçılık yapmaya gidenlerin, komutanlıklara önceden bu durumu bildirmediikleri, suç işleyecek şahısların bu suçu araştırma ve soruşturma yetkisi olan kolluk birimlerine haber vermesinin olağan ve mantıklı olarak değerlendirilemeyeceği, kaçakçılık yapanların ancak başlarına teröristler tarafından kaçırılma, mayına basma, uzun süre geri dönmeme gibi olumsuz bir olay geldiğinde kolluk kuvvetlerine haber verildiği,

İHA görüntülerinden terörist olarak algılanan ve hava harekatı sonrası hayatını kaybeden şahısların kaçakçı olup olmadığı hususunda Tümen Komutanlığı ve bağlı birlik komutanlıklarınca köylülere veya koruculara sorulmak suretiyle teyit edilmediği, kolluk kuvvetleri ile vatandaşlar/korucular arasında oluşmuş böyle bir teamül olmadığı,

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Olay günü bombalanan grubun Irak tarafına geçtiği ile ilgili olarak Tümen Komutanlığına veya bağlı birliklerine herhangi bir bilgi ulaşmadığı, grubun saat 17.25'ten itibaren İHA aracılığıyla tespit edildiği,

Tüm istihbarat ve diğer duyumlardan, sınırdaki birliklerin sızmalarına karşı alarmda olduklarının anlaşılmasına rağmen, kaçakçı grubun tespit edilmeden sınırın Irak tarafına geçiş yapabilmesinin, bölgedeki birliklerin kış tertiplenmesindeki konumu ve bölgenin arazi yapısı çerçevesinde değerlendirilmesi gerektiği,

2011-2012 kış tertiplenmesi doğrultusunda, 27 Kasım 2011 itibariyle 48'nci Motorlu Piyade Tugay Komutanlığı'nın bölgeden ayrılarak esas garnizonuna dönmesi ile sınır hattının aynı bölgede bulunan Gülyazı ve Andaç Jandarma Sınır Tabur Komutanlıklarının imkanları ölçüsünde tutulmaya devam edildiği, kış şartları nedeniyle barınma imkanlarının yetersizliği, sınır hattındaki üsleri ve ileri üs bölgeleri kapatma zorunluluğu, kışın meteorolojik sebepler nedeniyle helikopter uçuşunun da sınırlı günlerde yapılabildiği,

Yaz tertiplenmesi doğrultusunda sınır hattını kontrol eden üs bölgeleri arasında 2.7 kilometre ile 5.8 kilometre aralıklarında mesafeler varken, kış tertiplenmesi sırasında bazı üslerin kapatılma zorunluluğu nedeniyle bölgedeki üsler arasındaki mesafenin 16.7 kadar kilometreye çıktığı,

Bu açıklamalar doğrultusunda, birliklerin kış tertiplenmesine geçmeleri nedeniyle, 28.12.2011 tarihinde gerçekleşen olayda hayatını kaybeden vatandaşların kullandığı güzergaha en yakın sabit üs bölgelerinin 4.5, 6.5 ve 7.5 kilometre uzaklıklarda olduğu, bu kadar geniş aralıklarla konuşlanmak zorunda

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

kalan sabit üs bölgeleri ile söz konusu güzergah arasında bulunan tepelerin ve bunların uzantıları olan sırt hatlarının gözetleme istikametine dik olarak uzandığı, grubun kullandığı güzergahın dere yatağının içinden geçmesi nedeniyle, gerek sabit üs bölgeleri gerekse arazideki operasyon birlikleri tarafından termal kameralarla izlenmesi, görülmesi ve tespit edilmesinin mümkün olmadığı, bu yüzden devamlı kontrol edilmesinde güçlükler yaşanan bölgelerin hareketli birliklerce kontrol edilmeye çalışıldığı bilgileri verilmiştir.

4.5. Olayın Yetkili Makamlarca Değerlendirilmesi

4.5.1. Genelkurmay Başkanlığı'nın Belgelerinde Olaya İlişkin Yapılan Değerlendirme

28.12.2011 tarihinde meydana gelen olay, Irak'ın kuzeyinde Sinath-Haftanin olarak anılan bölgenin Haftanin alanında, Türkiye sınırından yaklaşık 5.5 kilometre derinlikte alınan görüntü üzerine meydana gelmiş ve grup Türkiye sınır hattının güneyinde, Irak tarafında iken, uçaklar tespit edilen grubu vurmuştur. Genelkurmay Başkanlığı'nın belgelerinde belirtilen aşağıdaki gerekçeler olayda bombalanan grubun terör örgütü mensubu olduğu değerlendirmesine esas olmuştur:

a. Sinath-Haftanin bölgesinde bölücü terör örgütüne ait 23 kamp olduğu ve 300 civarında terörist olduğunun tahmin edildiği ve bu bölgeye mücavir sınır hattındaki Kureşin Tepe ve Biliç Tepe üs bölgelerine 13-14.05.2011 tarihlerinde teröristlerce büyük çaplı silahlı saldırı girişimi olduğu, çıkan çatışmalarda 12 teröristin etkisiz hale getirildiği, karakol ve üs bölgelerine dokuz defa uzun

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

menzilli silahlarla taciz ateşi, beş defa havan tacizi yapıldığı ve çok defa terörist görüntüsü alındığı,

b. Bölücü terör örgütünün Sinath-Haftanın bölgesinde çeşitli kontrol noktaları oluşturduğu, bölgeye örgütün izin ve işbirliği olmadan sivillerin girmesinin mümkün olmadığı ve olay günü gruba ait ilk görüntülerin, İHA tarafından, bölücü terör örgütünün Putalma ve Keşan kampları arasında bulunan Nevolakuri Kampı civarında alındığı, grubun tespit edildiği noktanın; bölücü terör örgütünün Keşan kampına 2 kilometre, Putalma kampına 1.1 kilometre mesafede olup bölücü terör örgütünün elebaşlarından Fehman Hüseyin adlı teröristin 21 ve 27 Aralık 2011 tarihlerinde tespit edildiği bölgeye 3-4 kilometre mesafe uzaklığında ve aynı vadinin girişinde olduğu,

c. İHA aracılığıyla yapılan gözlemin gece şartlarında ısıya duyarlı kameralarla gerçekleştirildiği ve gözlenen canlı grubunun insan ve hayvanlardan oluştuğunun tespit edilmekle birlikte, terörist sivil ayrımının kesin doğrulukla yapılamadığı,

d. 17.08. 2011 tarihinden 2012 yılına kadar, Sinath-Haftanın bölgesinde 29 hedefe 43 sorti hava taarruzu, 160 hedefe ise 543 atım topçu atışı yapıldığı, bu yüzden Haftanın gibi sık sık ateş altına alınan riskli bir bölgeye olaydaki büyüklükte bir sivil grubunun girmeye cesaret edemeyeceği düşüncesinin olduğu,

e. Bölgedeki terörist hareketlenmeleriyle ve Ortasu-Gülyazı bölgesinde yapılması planlanan terörist eylemlerle ilgili bir çok duyum olduğu, bölgede grupların toplandığı, olağan dışı intikallere ilişkin bilgiler ve Fehman Hüseyin'in

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

sınıra yaklaşmış olması yönündeki bilgilerin varlığı, (Raporun istihbarata ilişkin kısmında açıklanmıştır.)

f. Tespit edilen grubun büyüklüğünün ve hayvanların varlığının, 19.10.2012 tarihinde Çukurca bölgesinde 250-300 kadar terörist tarafından gerçekleştirilen ve 24 askerin şehit edilmesine yol açan eyleme benzer bir eylemi ve Aktütün, Hantepe gibi saldırıları çağrıştırmaları,

g. Bölgeden sorumlu birliklerin İHA görüntüsünü bölücü terör örgütü mensupları olarak değerlendirmesi ve topçu atışı yapmak için yetki almaları,

h. 7 adet tahrip ve 5 adet aydınlatma mermisi atılmasına rağmen grubun düzenini bozmayıp ilerlemeye devam etmesinin kaçakçı davranışı göstermemesi, (Genelkurmay Başkanlığı belgelerinde, kaçakçıların herhangi bir ateş veya engellemeyle karşılaşmaları halinde geri döndüğü, dağılarak yüklerini bıraktığı belirtilmiştir. Olayda ilk topçu atışının devamında yaklaşık 2 saat 11 dakika boyunca gruptan tepki alınmamıştır. Teröristler ise bölgeye sık sık yapılan ve bazen muhtemel terörist noktalarını hedef alan topçu ateşlerine kısmen alışık olup, top atışları tam üzerlerine düşmedikçe, atışları taciz ateşi kabul edip normal faaliyetlerini sürdürmektedirler.)

i. İlk top atışı ile son atış arasında 2 saat 11 dakika geçmesine, Gülyazı köyünden yapılan top atışlarının köylülerce duyulmuş olmasına ve kaçakçı grupta cep telefonu olmasına ve ikaz etmelerinin mümkün olmasına rağmen, 2 saat 11 dakika içerisinde köylülerce kaçakçı sivillerin olduğu yönünde herhangi bir uyarı yapılmadığı,

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

j. Grubun ilk kez tespiti ile hava hareketi arasındaki 4 saat 29 dakikalık zaman diliminde Genelkurmay Başkanlığı'na hareketin durdurulması yönünde bir bilgi ve talebin ulaşmadığı,

hususları neticesinde tespit edilen grubun terörist grup olduğu değerlendirilmesi yapılmış ve askeri açıdan hava hareketi Türk Silahlı Kuvvetlerine verilen görev ve yetkilere, konulmuş kurallara uygun olarak, sınır ötesi hareket karar mekanizması dahilinde icra edildiği Komisyona gönderilen belgelerde belirtilmiştir.

4.5.2.Şırnak Valiliği Belgelerinde Olaya İlişkin Yapılan Değerlendirme

Şırnak Valiliği'nin olaya ilişkin değerlendirmesini içeren bilgi ve belgelere göre; Şırnak İli Valisi'nin, olayın gerçekleştiği 28.12.2011 tarihinde Bakanlığın 27.12.2011 tarihli ve 2800 sayılı onayı ile Ankara ilinde görevli olduğu, Valilik Makamına Vali Yardımcısının vekalet ettiği, Valiye olayı ilk olarak Uludere İlçesi Kaymakamının köylülerden öğrenebildiği kadarıyla saat 23:00 sıralarında aktardığı ve derhal kriz yönetim merkezleri kurulduğu, olayın ertesi günü Uludere İlçesi Kaymakamı, İl Sağlık Müdür Vekili, İl Özel İdaresi Genel Sekreteri, İl Müftüsü ve imamlar olmak üzere ilin tüm birimleri ile birlikte sivil toplum kuruluşları, meslek kuruluşları ve kanaat önderlerinin koordine edilerek hayatlarını kaybeden vatandaşların aileleri ile birlikte olunması ve olayın istismar edilmemesi hususunda gerekli adımların atıldığı,

Vali Vekili Başkanlığında; İl Jandarma Komutanı, İl Emniyet Müdürü, İl Sağlık Müdür Vekili, İl Özel İdaresi Genel Sekreteri ve diğer yetkililerin

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

katılımıyla oluşturulan Kriz Yönetim Merkezi ile Uludere Kaymakamlığı bünyesinde oluşturulan kriz masasının olayın açıklığa kavuşturulabilmesi amacıyla çalışmalara başladığı, olay yerinde çok sayıda ölü ve yaralı olduğuna ilişkin bilgi edinilmesi üzerine Kriz Yönetim Merkezi'nin bölgeye çok sayıda ambulans, cenaze arabası ve iş makineleri sevk ettiği, ilk olarak 29.12.2011 tarihinde gece saat 01.30 sıralarında ölü ve yaralıları için gerekli adımların atıldığı ve yaralıların hemen tedavi altına alındığı,

29.12.2011 tarihinde sabah erken saatlerde Vali Yardımcısı Başkanlığı'nda, Van Asayiş Kolordu Komutanı, 23'ncü Jandarma Sınır Tümen Komutanı, İl Emniyet Müdürü, İl Jandarma Komutanı, Uludere İlçe Jandarma Komutanı ve diğer yetkililerden oluşan heyetin gerekli inceleme ve görüşmeleri yapmak üzere Gülyazı Tugay Komutan Yardımcılığına intikal ettiği ve cenaze sahiplerinden bir grupla görüşüldüğü, hayatlarını kaybedenlerin o sabah itibariyle sivil vatandaş olduğunun kesinleştiği, bunun üzerine Valilik tarafından 30.12.2011 tarihinde konuyla ilgili inceleme başlatıldığı ve olayın hassasiyeti nedeniyle mülkiye müfettişi istenerek dosyanın devredildiği ve soruşturmanın selameti ve sonuçlarının istismar edilmemesi için Gülyazı'da görevli Şenoba Tugay Komutan Vekilinin yer değişimi istendiği,

Cenaze sahiplerinin, cenazelerin adli tıp incelemesi için Malatya İline gönderilmeyerek otopsi işlemlerinin Uludere İlçesi'nde yapılmasını talep etmeleri üzerine, Valilikçe gerekli koordinasyon sağlanarak Malatya ve Diyarbakır Adli Tıp birimlerinden 6 personelin 29.12.2011 tarihinde saat 14:00 civarında Uludere

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Devlet Hastanesine getirilmesinin sağlandığı, vefat eden vatandaşların otopsi işlemlerine başlanıldığı ve ertesi gün saat 03:00 sıralarında işlemin bittiği,

Meslek örgütleri, sivil toplum kuruluşları ve kanaat önderleri ile birlikte kamu görevlilerinin cenaze sahipleri ile yakından ilgilendiği; cenazelerin defin işleminin istismar edilmemesi; örf, adet ve gelenekler çerçevesinde hür iradeleriyle cenazelerin uygun yere defnedilmeleri ve kışkırtmalardan kaçınılmasının hususunda gerekli çabaların gösterildiği,

30.12.2011 tarihinde kılanan cenaze namazı için yaklaşık 8000 kişinin Uludere İlçesine intikal ettiği, Diyarbakır, Mardin ve Şanlıurfa illerinden getirilen takviye kuvvetlerle gerekli güvenlik tedbirlerinin en üst düzeyde alındığı ve cenaze merasiminde herhangi bir olumsuzluğun yaşanmadığı,

İnfiale yol açabilecek türdeki toplumsal olaylarda silah kullanılmaması temel ilkesi doğrultusunda, hayatlarını toplu olarak kaybeden 34 kişinin sivil vatandaş olması, topluluktaki bazı grupların özellikle askere karşı ciddi tepkili olduklarının müşahade edilmesi, geçmişte askerlerin kaçakçılara müdahalesi sırasında köylülerin askerleri darp etmesi gibi olayların yaşanması, olayın henüz taze olması nedenleriyle taziye çadırı yakınında askeri birlik olması durumunda, vatandaş ile askerin provokatörlerce karşı karşıya getirilmesinin vahim sonuçlar doğuracağı dikkate alınarak askerler ile vatandaşların yakın temasa geçmesinin engellendiği, asayişin sağlanması için bir çok korucunun silahsız olarak görevlendirildiği,

Vefat edenlerin aileleri ile yaralanan vatandaşlar için gerekli her türlü sağlık işlemleri, sosyal hizmet desteği, rehabilitasyon çalışmaları ve diğer

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

yardımlar yapılarak vatandaşların mağduriyetlerinin giderilebilmesi için gerekli tüm faaliyetlerin Valilikçe yerine getirildiği,

Olaydan önce Valilik talimatlarına uyum ve bilgi paylaşımı konusunda hiçbir sorun yaşanmadığı, ancak 34 vatandaşın yaşamını yitirdiği bu olaya ilişkin olarak ilgili Komutanlıkça Valilik Makamına zamanında ve yeterli bilgi verilmediği, bu durumun iç güvenlik birimlerinin emir komuta sisteminin sürdürülebilir ve kurumsal özellik taşınamasından kaynaklandığı, iç güvenlik birimlerinin emir komutasının İl Jandarma Komutanlığında olmaması nedeniyle Valilikle koordinasyonun sağlanmasının ilgili iç güvenlik biriminin komutanına kaldığı, İl Jandarma Komutanlıkları dahil tüm askeri birimlerin kendilerinin bir üst amiri konumundaki Kara ve Jandarma birliklerine bağlı bulunduğu, dolayısıyla değerlendirme ve özlük bakımından Valiliklere hiçbir bağlılıkları olmayan birimlerin Valiliklerce mülki görevlerde istihdamı konusunda sorunlar yaşandığı, bu çerçevede Jandarma Teşkilatının yapısının değiştirilmesi ve bütün yönleriyle İçişleri Bakanlığı'na bağlanmasının bu sorunu büyük oranda çözeceği, Şırnak ili özelinde değerlendirme yapıldığında 23'ncü Jandarma Sınır Tümen Komutanlığı ve bağlı tugayların hiçbirinin Şırnak Valiliğine bağlı olmadığı, İl Jandarma Komutanının sorumluluk bölgesinin mülki yapıya uygun olmaması nedeniyle 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu hükümleri çerçevesinde mülki idare amirliklerince yetki kullanımı konusunda ciddi sıkıntılar yaşandığı,

Bölgede bulunan vatandaşların kaçakçılığı bir geçim kaynağı olarak görmelerinin sınırda görev yapan ve terörle mücadele eden güvenlik kuvvetlerinin müdahalesi esnasında karar vermelerini zorlaştırdığı, bu çerçevede bölgede yeni

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

sınır kapılarının açılmasının sınırı yasa dışı yollardan geçenlerin yaptığı işi sınır ticareti olarak ifade etmelerinin önüne geçileceği ve sınır güvenliğinin etkin olarak sağlanmasına katkıda bulunacağı,

Hava operasyonunda bombalanan grupta yer alan vatandaşların İl Emniyet Müdürlüğü ve İl Jandarma Komutanlığı kayıtlarına göre, bölücü terör örgütü ile ilişkilerinin bulunmadığı, bölücü terör örgütü mensubu olmadıkları,

Bölücü terör örgütünün olaydan sonra vatandaşların acılı durumlarını istismar etmek için her türlü çabayı gösterdiği, cenaze konvoyu Ortasu Köyüne geldiğinde cenaze sahibi 15 ailenin cenazelerini almak istediği, ancak bölücü terör örgütü yanlısı grupların ailelerin kendi cenazelerini almalarını engellediği, bunun üzerine cenaze sahipleri ile bölücü terör örgütü yanlıları arasında tartışma çıktığı, cenaze sahiplerine rağmen bölücü terör örgütü yanlılarının terör örgütünü simgeleyen renkleri içeren bezleri tabutların üzerlerine attığı, aslında köylülerin kendi istekleriyle cenazelerin üzerine herhangi bir bez koymadıkları, cenaze namazı kılındıktan sonra defin için mezarlığa gidilirken bazı grupların provokasyon amaçlı gerçekleştirdikleri bir eylem olduğu, değerlendirmeleri yapılmıştır.

4.6. 28.12.2011 Tarihinde Gerçekleşen Olay Sonrasında Yapılan Çalışmalar ve Meydana Gelen Gelişmeler

Hava heraktı sonrasında, olay hakkında başlatılan soruşturmalar haricinde, olayın mağdurlarının acılarını hafifletmek amacıyla;

1. Başbakan Yardımcısı Beşir Atalay, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanı Mehdi Eker, Kalkınma Bakanı Cevdet Yılmaz, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Fatma Şahin ve Başbakanın Eşi Emine Erdoğan'ın beraberindeki heyet, Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu ve beraberindeki heyet, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Heyeti, Valilik bünyesinde oluşturulan heyetler Gülyazı ve Ortasu Köylerini ziyaret etmiş, mağdurları yalnız bırakmayarak acılarının paylaşıldığını vurgulamıştır.

2. Vefat edenlerin yakınlarına 5233 sayılı Terörle Mücadeleden Doğan Zararların Karşılanması Hakkındaki Kanuna göre ödenen meblağ dışında Başbakanlık tarafından 3,4 milyon TL kaynak sağlanmış eşi vefat eden 28 kadına maaş bağlanmıştır.

3. Gülyazı'da 24 derslikli lise yapımı için 130.000 TL'ye arsa alınarak Milli Eğitim Bakanlığı'na yeni bir lise yapılması teklif edilmiş, Gülyazı ve Ortasu köylerindeki ilk, orta ve lise düzeyinde bütün okulların çevre düzenlemesi ve onarımı yapılmış, Gülyazı'ya 12 dairelik eğitim ve ikamet merkezi yapılarak öğretmenlerin hizmetine sunulmuş ve köyde bulunan çocukların eğitim ihtiyacı bu sayede tamamıyla karşılanmıştır. Ortasu'da 8. sınıftan sonra liseye devam edemeyen öğrencilerin Gülyazı'da lise eğitimine devam etmelerini sağlamak için servisler tutulmuş, Valilik tarafından Gülyazı ve Ortasu İlköğretim Okulunda öğrenim görmekte olan 1499 öğrenciye giyim yardımı yapılmış ve Gülyazı ile Ortasu'dan Şırnak İlinde eğitim gören bazı öğrencilere ücretsiz dersane eğitimi sağlanmıştır.

4. Valilik tarafından Gülyazı köyünün köy içi yolu, içme suyu, yayla yolu, içme suyu şebekesi, kanalizasyon hizmetlerinin geliştirilmesi için gerekli adımlar

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

atılmıştır. Gülyazı'daki doktor lojmanlarının bakım ve onarımı yapılmış, sağlık ocağına gerekli malzeme gönderilmiştir.

Olayın sonrasında muhtemel provokasyonların önlenmesi, ilgili ailelerin sorunların ivedilikle çözülmesi ve sürekli iletişim kurularak yardım ve destek sağlanması için Valilik makamı onayıyla Vali Yardımcısı Başkanlığında bir komisyon kurulmuştur.

5. Kaçakçılığın önlenmesi, bölgede yaşayan vatandaşların geçim sıkıntısına çözüm bulunabilmesi ve güvenlik sorunlarına önemli ölçüde katkı sağlaması amacıyla, bölgede yeni bir sınır kapısının açılması için Türkiye Cumhuriyeti'nin ilgili kurumları her türlü çabayı göstermiştir. Ancak sınır kapısının açılması hususunda Irak Devleti Türkiye'nin gösterdiği iyi niyet çabaları karşılayacak gayreti sergilememesi nedeniyle bölgede sınır kapısı açılamamıştır.

6. Gülyazı ve Ortasu köylerinde yaşayan vatandaşların kamu otoriteleri ve askeri birlikler ile ilişkilerinin sorunlu olmadığı, bombalanan grupta yer alan vatandaşların akrabalarının bölücü terör örgütü ile mesafeli olduklarının en önemli göstergesinin, 21.08.2012 tarihinde Gülyazı köyü yakınlarında araç devrilmesi sonucunda 9 asker ile 1 korucunun şehit olduğu kazada özveriyle askerlere yardım edilmesi olduğu söylenebilir. Askerleri taşımakta olan aracın 21.08.2012 tarihinde Gülyazı köyü yakınlarında kaza yapması neticesinde, kazayı gören civardaki köylülerin hemen yardıma koşarak ölü ve yaralıların araçtan çıkartmaya başladığı, yakındaki askeri birliğe ve köye haber vererek kazazedelerin kurtarılması için her türlü çabayı gösterdiği, bu hususun köylülerin bölücü terör örgütü ile arasındaki mesafenin anlaşılması ve ülkemizde yaşayan

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

insanların birbirine karşı sevgi, saygı ve merhametini göstermesi açısından oldukça önemli olduğu anlaşılmıştır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

V. DEĞERLENDİRME ve SONUC

28.12.2011 tarihinde Şırnak İli Uludere ilçesi, Gülyazı ve Ortasu Köylerine sınır, Irak topraklarında meydana gelen ve 34 vatandaşımızın ölümüyle sonuçlanan olay; ırkı, dini, meşrebi ve siyasi görüşü ne olursa olsun tüm vatandaşlarımızı derinden üzmüştür.

Olay sonrasında acıların paylaşılması ve yaraların sarılması için sivil toplum örgütleri, siyasi partiler, idari yetkililer ve hükümet yetkilileri başta olmak üzere toplumun bütün kesimleri seferber olmuştur.

Başbakan Yardımcısı Beşir Atalay, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanı Mehdi Eker, Kalkınma Bakanı Cevdet Yılmaz, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Fatma Şahin ve Başbakanın Eşi Emine Erdoğan'ın beraberindeki heyet, Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu ve beraberindeki heyet, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Heyeti, Valilik bünyesinde oluşturulan heyetler Gülyazı ve Ortasu Köylerini ziyaret etmiş, mağdurları yalnız bırakmayarak acılarının paylaşıldığını vurgulamıştır.

Vefat edenlerin yakınlarına 5233 sayılı Terörle Mücadeleden Doğan Zararların Karşılanması Hakkındaki Kanuna göre ödenen meblağ dışında Başbakanlık tarafından 3,4 milyon TL kaynak sağlanmış ve eşi vefat eden 28 kadına maaş bağlanmıştır.

Gülyazı'da 24 derslikli lise yapımı için 130.000 TL'ye arsa alınarak Milli Eğitim Bakanlığı'na yeni bir lise yapılması teklif edilmiş, Gülyazı'ya 12 dairelik eğitim ve ikamet merkezi yapılarak öğretmenlerin hizmetine sunulmuştur. Köyde bulunan çocukların eğitim ihtiyacı bu sayede tamamıyla karşılanmıştır. Ortasu'da

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

8'nci sınıftan sonra liseye devam edemeyen öğrencilerin Gülyazı'da lise eğitimine devam etmelerini sağlamak için servisler tutulmuş ve Gülyazı ile Ortasu'dan Şırnak İlinde eğitim gören bazı öğrencilere ücretsiz dersane eğitimi sağlanmış, çocukların eğitimlerine devam etmeleri için her türlü imkan seferber edilmiştir.

Valilik tarafından Gülyazı köyünün köy içi yolu, içme suyu, yayla yolu, içme suyu şebekesi, kanalizasyon hizmetlerinin geliştirilmesi için gerekli adımlar atılmıştır. Gülyazı'daki doktor lojmanlarının bakım ve onarımı yapılmış, sağlık ocağına gerekli malzeme gönderilmiştir.

Olayın sonrasında muhtemel provokasyonların önlenmesi, ilgili ailelerin sorunlarının ivedilikle çözülmesi ve sürekli iletişim kurularak yardım ve destek sağlanması için Valilik makamı onayıyla Vali Yardımcısı Başkanlığında bir komisyon kurulmuştur.

Kaçakçılığın önlenmesi, bölgede yaşayan vatandaşların geçim sıkıntısına çözüm bulunabilmesi ve güvenlik sorunlarına önemli ölçüde katkı sağlaması amacıyla, bölgede yeni bir sınır kapısının açılması için Türkiye Cumhuriyeti'nin ilgili kurumları her türlü çabayı göstermiştir. Ancak sınır kapısının açılması hususunda Irak Devleti'nin Türkiye'nin gösterdiği iyi niyet çabalarını karşılayacak gayreti sergilememesi nedeniyle bölgede sınır kapısı açılamamıştır.

Olayın aydınlatılmasına yönelik olarak;

Genelkurmay Başkanlığı olay hakkında soruşturma başlatmış, İçişleri Bakanlığı 3 müfettiş görevlendirmiş, idari yönden inceleme başlatmış ve hazırlanan rapor Komisyonumuza gönderilmiş, Diyarbakır Özel Yetkili Cumhuriyet Başsavcılığı soruşturma başlatmış, Türkiye Büyük Millet Meclisi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu bünyesinde Mecliste grubu bulunan tüm siyasi partilerin müşterek öneri/önergeleriyle bir alt komisyon kurulmasına karar verilmiştir. Alt Komisyon, meydana gelen olay hakkındaki ilk faaliyetini 5-6 Şubat 2012 tarihlerinde, olayın gerçekleştiği mevkiye sınırı olan Şırnak İlinde yapmıştır. Şırnak İlinde vatandaşlarla, mülki ve askeri yetkililerle görüşülmüştür. Olay hakkında gözlem yapan İHA izlenmiş, yetkili kurumlardan bilgi ve belgeler temin edilmiştir. Elde edilen bilgi ve belgeler çerçevesinde aşağıdaki değerlendirmeler yapılmıştır.

28.12.2011 tarihinde icra edilen hava harekâtının, Şırnak İli Uludere İlçesi Ortasu Köyü civarındaki Türkiye-Irak sınırının Irak tarafında sınır ötesi operasyon niteliğinde icra edilen bir hava harekatı olduğu ve sınır ötesi operasyonun Türk Silahlı Kuvvetleri tarafından, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin 05.10.2011 tarih ve 1005 sayılı "Irak'ın kuzeyinden ülkemize yönelik terör tehdidinin ve saldırıların bertaraf edilmesi amacıyla Hükümete Türk Silahlı Kuvvetlerinin sınır ötesi hareket ve müdahalede bulunması için verilen izin" kararına dayanılarak gerçekleştirildiği anlaşılmıştır.

Genelkurmay Başkanlığı, Milli İstihbarat Teşkilatı Başkanlığı, Kara Kuvvetleri Komutanlığı 2'nci Ordu Komutanlığı, 23'ncü Jandarma Sınır Tümen Komutanlığı ve 22'nci Jandarma Sınır Tugay Komutanlığı'nın harekate ilişkin olarak Komisyona gönderilen bilgi ve belgelerine ve Alt Komisyon'un Şırnak İlinde sivil ve askeri yetkililerle gerçekleştirdiği görüşmelere; olay öncesindeki süreçte elde edilen genel istihbarat bilgilerine göre; sivil yetkililerin karar alma sürecindeki işlevi, sınır güvenliği sistemi, İHA'ların operasyondaki fonksiyonları

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

ve İHA görüntülerinin analizi, yerel askeri birliklerin ve sivil yönetimin operasyondaki rolü ile operasyona ilişkin olarak iddia edilen hususlar üzerinde aşağıdaki değerlendirmeler yapılmıştır.

1. HAVA HAREKATININ DEĞERLENDİRİLMESİ

1.1. İstihbarat Bilgilerinin Değerlendirilmesi

28.12.2011 tarihinde gerçekleştirilen harekât öncesindeki bir aylık süreçte Haftanın bölgesindeki terörist hareketliliğinin alışılmışın dışında olduğu, bu yargıyı destekleyecek çok sayıda duyum, telsiz kestirmesi, görülme ve diğer istihbari bilgi ve belge akışının olduğu,

İstihbari bilgilerin genel değerlendirilmesi yapıldığında, 2010 yılının Aralık ayında bölgedeki terörist grup sayısı 16 iken, 2011 yılı Aralık ayında ise terörist grup sayısının 37'ye çıktığı, 2010 yılı Aralık ayında 16 tane telsiz ile 86 defa görüşme yapıldığı, 2011 yılı Aralık ayında ise 37 tane telsiz ile 292 defa görüşme yapıldığı, olaydan önceki bir ay içinde 30 adet duyum alındığı, terörist grupların bölgede farklı günlerde olmak üzere 10 ila 134 kişilik gruplarla hareket halinde olduğu, terör örgütü elebaşlarının da içinde bulunduğu grupların intikam ve misilleme amaçlı büyük saldırılar gerçekleştireceği ve bu grupların Türkiye sınırına yakın dağlık alanlara intikal ettikleri, civardaki askeri birliklere saldırı planları yapıldığı ve saldırı için gerekli ekipmanlar temin edildiği şeklinde bilgilerin yetkili askeri birimlere iletildiği ve askeri yetkililerin bu hareketlilik karşısında teyakkuz halinde bulunduğu, 28.12.2011 tarihinde gerçekleşen olayda, olaya ve gruba ilişkin özel bir istihbarat olmamasına rağmen, yukarıda belirtilen genel istihbari bilgilerin tüm birliklere iletildiği, en üst birlikten en alt birliğe

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

kadar giderek artan aşırı duyarlılık oluştuğu, her an bir saldırı olacaktı gibi beklenti içerisine girildiği, güvenlik güçlerinin adeta elleri tetikte bekler bir pozisyon içerisinde oldukları anlaşılmaktadır.

1.2. İnsansız Hava Araçlarının Görevlendirilmesine ve Faaliyet Alanına İlişkin Hususların Değerlendirilmesi

a. 28.12.2011 tarihinde icra edilen hava hareketinde keşif/gözetleme görevini yerine getiren insansız hava aracının (İHA) görevlendirilmesi ve kullanılması hususunda, bölgeden sorumlu askeri birlik olan 23'ncü Sınır Tümen Komutanlığı'nın herhangi bir yetkisinin olmadığı, İHA'ların, operasyonel görevlendirmesinin 2'nci Ordu Komutanlığı ile 2'nci Birleştirilmiş Hava Harekat Merkezi'nin koordinasyonu ile üst komutanlık tarafından verilen emirler kapsamında yapıldığı, ast birliklerin sadece iç güvenlik hareketına yönelik gözetleme/keşif talep etme yetkisi olduğu, taleplerin 2'nci Ordu Komutanlığı ve 2'nci Birleştirilmiş Hava Harekat Merkezi'nce değerlendirilerek İHA'ların görevlendirildiği ve görüntü izleme/yönlendirme yetkisinin belirlendiği,

b. 28.12.2011 tarihinde gözetleme yapan İHA'nın, Genelkurmay Başkanlığı, Kara Kuvvetleri Komutanlığı, 2'nci Birleştirilmiş Hava Harekat Merkezi, 2'nci Ordu Komutanlığı, Jandarma Asayiş Kolordu Komutanlığı, Batman İHA Üssü, 23'ncü Jandarma Sınır Tümen Komutanlığı ve bağlı Tugay Komutanlığı tarafından izlendiği,

c. Yurt dışı İHA keşif isteklerinin Genelkurmay Başkanlığının onayı ile icra edilebildiği, fakat Türkiye'ye ait İHA'ların sınır ötesine geçmeden, sınır hattında seyrederek sınır ötesini gözetleme imkanı olduğu, olaydaki İHA'nın da sınır hattında uçarak Irak'ın iç bölgelerine kadar gözetleme yapabildiği, Irak hava sahasında uçuş

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

yapma yetkisinin Amerika Birleşik Devletleri'ne ait İHA'larda olduğu ve gözetleme safhasında Amerika Birleşik Devletleri'ne ait İHA'ların yetki bölgelerinin farklılığı yüzünden bölgeye sevk edildiği, ancak grubun Türkiye ait İHA'ların yetki bölgesine doğru ilerlemeye başlamasıyla Amerika Birleşik Devletleri'ne ait İHA'nın bölgeyi terk ettiği,

d. 28.12.2011 tarihinde gerçekleştirilen hava hareketinde keşif/gözetleme görevinin Türk Silahlı Kuvvetlerinin envanterine kayıtlı Gözcü isimli insansız hava aracı (İHA) tarafından yerine getirildiği, Gözcü İHA'nın 15:59:38'de Batman'dan kalkış yaparak bölgedeki terör hareketliliği nedeniyle olayın gerçekleştiği yerin batısında bulunan Düğün Dağı'ndan itibaren Çukurca bölgesine doğru sınır hattını tarama görevindeyken, 17:20'de ilk hareketli cisim görüntüsünü Irak'ın iç kesimlerinden aldığı ve Türkiye'ye doğru ilerlemekte olan araçları gözetlemeye başladığı, saat 00:50'ye kadar 7 saat 40 dakika gözetleme yaptığı, operasyonun Gözcü İHA'nın aktardığı görüntülerle yürütüldüğü, Amerika Birleşik Devletleri'ne ait Predator isimli İHA'nın, Kandil Dağı üzerinde keşif yapmakta iken Haftanın bölgesine ilave keşif amacıyla sevk edildiği ve 20.24'te bölgeye ulaştığı, bu saat itibarıyla Gözcü İHA'nın zaten 3 saattir gözetlemekte olduğu ve bir süre sonra Predator İHA'nın, grubun Türkiye'ye doğru ilerlemesi ve Gözcü İHA'nın gözetleme kapsama alanında olması nedeniyle bölgeden ayrıldığı anlaşılmıştır.

e. İHA görüntülerinin hangi araçtan sağladığının hareketin icrası bakımından herhangi bir önemi olmadığı, İHA'nın aktardığı gözlemlerin Türk Silahlı Kuvvetlerince değerlendirildiği, İHA'nın operasyondaki fonksiyonun

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

sadece keşif/gözetleme olduğu, değerlendirme ve operasyon icrası safhalarında İHA'ların herhangi bir fonksiyonu olmadığı, hareketin her safhasının Türk Silahlı Kuvvetlerince icra edildiği anlaşılmıştır.

1.3. İHA Görüntülerinin Analizi ile Bu Analizin Fiili Durumla Örtüşüp Örtüşmediğinin Değerlendirilmesi

İHA Irak'ın kuzeyinden gelen ilk aracı 17:20'de, insan ve hayvanlardan oluşan grubu da ilk kez 18:23'te Irak'ın kuzeyinde yaklaşık 4,5 km içeride kuzey doğu istikametinden güney batı istikametine doğru giderken tespit etmiştir. İlk bombanın atıldığı 21.39'a kadar grup, 3 saat boyunca Türkiye'ye doğru hareket ederken gözetlenmiştir. İHA görüntüleri Komisyon üyeleri ve görüntüleri analiz eden uzmanlar tarafından dikkatlice izlenmiştir. Neticede İHA görüntülerinde yalnızca insan, hayvan ve araç ayrımı yapılabildiği, dolayısıyla sadece İHA görüntülerine dayanarak terörist ya da sivil ayrımı yapmanın mümkün olmadığı, önceden yaşanan tecrübelerden hareketle grubun izlenen davranışlarından bazı çıkarımlar yapılabileceği değerlendirilmiştir.

Buna göre;

a. Olay günü saat 21:06'da ilk grup Türkiye sınırına 50 ila 80 metre mesafede olduğu tahmin edilen açık alana ulaştığında, bu alanın en yüksek noktasında kümelenmiştir. Bu saat itibarıyla ikinci grup da yaklaşık 1100 metre geride açık alanda beklemektedir. Gruplar yaklaşık 35 dakika açık alanda hiçbir güvenlik tedbiri almadan hayvanlarını bırakarak bekleme yapmışlardır. Sağ kurtulanların ifadelerine göre ilk grup sadece açık alandaki en yüksek noktada telefon çektiği için telefon görüşmesi yapma maksadıyla toplanmıştır. Grubun hal

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

ve hareketlerinden mevzilenme veya herhangi bir saldırıya karşı tedbir almadıkları aksine oldukça rahat tavırlar sergiledikleri görülmüştür. Grup bu noktaya kadar İHA gözetiminde açık alanlardan, Irak'ın kuzeyinden Türkiye'ye doğru giden toprak yoldan sınır noktasına ulaşmıştır. Ayrıca, grubun açık alanda beklediği nokta Gülyazı Tugayı'na yaklaşık 5 km mesafede olup top menzili içerisinde dir.

İHA tarafından ilk aracın 17:20'de, insan ve hayvanlardan oluşan grubun 18:23'te tespit edildiği ve ilk bombanın 21:39'da atıldığı bilinmektedir. Bu süre zarfında tüm kurum ve birimlerin eşgüdüm içerisinde çalışmasıyla görüntülenen grubun tanımlamasının yapılabilmesi için yeterli sürenin bulunduğu, bölgenin coğrafi koşulları ile birlikte grubun bombalandığı alan olan bekleme noktasının en yakın askeri üs bölgesine ve yerleşim yerine yaklaşık 4-5 km uzakta olduğu hesaba katıldığında grubun terörist grup olup olmadığı hususunu teyit etmek için yeterli zaman olduğu halde bu imkanın iyi değerlendirilemediği kanaatine ulaşılmıştır.

b. Tereddüt oluşturmaları gereken bir başka veri de öndeki ilk gruba atılan 3 bombadan sonra, yaylanın sonunda 1100 metre geride beklemekte olan ikinci grubun hiç dağılmadan açık alanda beklemeye devam ediyor olmasıdır. Grubun terörist grup olması durumunda hareketi gerçekleştiren uçakların seslerini duyduktan ve ilk gruba atılan bombalardan sonra son derece dağlık ve sarp olan arazide gizlenecekleri sonucuna ulaşılabilir. Bu durum ayrıca grubun tecrübesizliğini de ortaya çıkarmaktadır. Nitekim alınan ifadelerle göre harekâta ölenlerin birçoğu ilk defa kaçakçılığa gidenlerdir ve sağ kurtulanlar ifadelerinde önceden çok defa kaçığa gittiklerini uçak ve bomba seslerini duyduklarında

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

kayalıkların altına, ağaçlık alana veya su birikintilerinin olduğu alanlara kaçarak hayatlarını kurtardıklarını belirtmektedir.

Buna karşın askeri yetkililer, yukarıda bahsedilen karakteristik davranışların yani; topçu atışına rağmen grubun dağılmaması yürüyüşüne devam etmesi, ilk bombalamadan sonra arkadaki grubun dağılmamış olması, grubun 40 civarında büyük bir grup olması, gruptaki insan sayısı ile katır sayısının yakın olması gibi verilerin bu grubun terörist grup olduğu yönündeki kanaatlerini pekiştirdiğini beyan etmişlerdir.

**2. HAREKÂT ÖNCESİ VE SONRASINDA GÜNDEME GELEN
BAZI İDDİALARIN DEĞERLENDİRİLMESİ**

28.12.2011 tarihinde icra edilen hava harekâtı sonrasında,

a. Kaçakçıların saat 15:00-16:00 civarında köyden çıkarken görüntülediği,

b. Askeri yetkililerin bombalanan grubun kaçağa gittiklerini zaten bilmekte oldukları,

c. İki grup halinde beklemekte olan kaçakçılara ilk gruba bomba atıldıktan sonra, köylülerin uçak ve bomba seslerini duymaları sonucunda, çocuklarının kaçakçılığa gittikleri hususunda askeri yetkilileri aradıkları ve hemen müdahale edilseydi geride beklemekte olan ikinci grubun bombalamadan sağ kurtulacağı,

d. İHA görüntülerinden terörist sivil ayrımı yapılabileceği,

e. Kaçakçı grubunun içerisinde terör örgütü mensubu olduğu,

iddiaları hakkında aşağıdaki tespitler yapılmıştır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

a. İHA görüntüleri 15.02.2012 tarihinde İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu'nda izlenmiş olup buna göre;

İHA 15:59:38'de Batman'dan kalkış yapmıştır ve saat 17:20'ye kadar herhangi bir hareketli cisim tespit etmemiştir. İHA'nın tespit ettiği ilk hareketli cisim Irak'ın kuzeyinden Türkiye istikametine doğru ilerleyen araçlardır ve 17:20'de tespit edilmiştir. Bu araçların görüntüsü 17:20 itibarıyla Irak'ın kuzeyinden, Türkiye sınırına yaklaşık 6 km mesafede alınmaya başlanmıştır. İnsan ve hayvanlardan oluşan grup iddia edildiği şekilde köylerinden çıkarken değil, 18:23'te Irak'ın kuzeyinde, Türkiye sınırına göre yaklaşık 4,5 km uzaklıkta ve Irak'ın içlerine doğru giderken tespit edilmiştir. Sonuç olarak, İHA'nın bombalamanın gerçekleştiği alanın batısında ve Gülyazı köyünün güney batısında kalan sınırdaki Düğün Dağı'ndan görüntü almaya başladığı ve bombalanan grubu köylerinden çıkarken görüntülediği anlaşılmaktadır.

b. Yapılan dinlemeler ve incelemeler neticesinde, askeri yetkililerin olaydaki grubun kaçağa gittiği hususunda yerel birlikler ve sivil idareciler nezdinde herhangi bir girişimde bulunmadıkları, grubun kaçakçı olduğuna ilişkin bilgileri olmadığı, böyle bir durumun zaten terörle mücadele etmenin yanı sıra kaçakçılıkla da mücadele görevini de yürüten güvenlik güçlerinden aksi bir davranışın da beklenemeyeceği, genel olarak bölgede kaçakçılıkla mücadele edildiğini Adalet Bakanlığı'nın 2007 ila 2011 yıllarına ilişkin Şırnak İli ve İlçelerinde kaçakçılık fiiline açılan soruşturma istatistiklerine yansıdığı (Uludere İlçesi'nde 2007 yılında 92, 2008 yılında 101, 2009 yılında 58, 2010 yılında 245 ve 2011 yılında 195 soruşturma açılmıştır), köylülerin de ifadelerin de askerlerin

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

kaçığa gidenleri yakaladığında mallarına el koyarak haklarında işlem yaptığını belirttikleri, olay günü icra edilirken iptal edilen kara operasyonu kapsamında görev alan askeri birliklerin, operasyonun gizliliğı için köylülerin göremeyeceğı güzergahlardan hareketlendikleri, bu nedenle kaçakçılarla karşılaşmadıkları ve birbirlerinden haberdar olmadıkları anlaşılmıştır.

c. Hava hareketinde kaçakçılar aralarında 1100 metrelik mesafe olmak üzere, iki grup halinde bekleme halindeyken, ilk bomba 21:40'da, ikinci bomba 21:43'te üçüncü bomba 22:02'de ve son bomba da 22:24'te atılmıştır. Son bomba ikinci grubun üzerine atılmış olup bombalama devam ederken uçakların seslerinden hava harekâtı yapıldığını anlayan köylüler askeri yetkililere üçüncü bomba öncesinde telefonla ulaştıkları halde üçüncü ve dördüncü bombaların atıldığını ve ikinci grubun telefon etmelerine rağmen bombalandığını ifade etmişlerdir. İddia sahibi Gülyazı Muhtar Vekili ikinci bombanın atılması sonrasında, Gülyazı Jandarma Karakol Komutanına 22:10 civarında telefonla arayarak, bombaladıkları grubun çocukları olduğunu ve hareketin durdurulmasını istediğini belirttiğini ancak karakol komutanının kendisine inanmadığını, sözüne itibar edilseydi ikinci grubun bombalanmayacağını iddia etmiştir. Adı geçen kişilerin 28.12.2011 tarihli olay günü iletişim kayıtları incelendiğinde Gülyazı Muhtar Vekili'nin, 22:21:57'de karakol komutanını aradığı, 74 saniye devam eden görüşmenin 22:23:11'de sona erdiği, son bombanın düştüğü anın 22:24:20 olduğu göz önüne alındığında görüşme bitiminden 69 saniye sonra son bombanın düştüğü, bu kadar kısa süre içinde son bombanın atılmasının engellenmesinin fiilen imkansız olduğu, çünkü aranan karakol komutanının astsubay rütbesine

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

sahip olduğu ve bir astsubayın hava hareketına ilişkin herhangi bir yetkisi olmadığı ve olay günü planlanan kara hareketi kapsamında arazide olması nedeniyle yetkili makamlara ulaşarak 69 saniye içinde son bombanın atılmasını engelleyemeyeceği anlaşılmıştır.

d. İHA'nın görüntü alma sisteminin iki adet kamera ile çalıştığı, bir tanesinin gündüz kamerası, ikincisinin de termal kamera olarak adlandırılan gece kamerası olduğu, olay günü izlenen grubun gece karanlığında gözetlendiği göz önüne alındığında, İHA'nın termal kamera aracılığıyla insan ve hayvanların ısısından izlenen görüntüleri oluşturduğu, izlenen görüntülerden insan ve hayvan ayrımının net olarak yapılabildiği, ancak sadece görüntülerden bir insanın silahlı bir terörist ya da bir sivil olduğu tespitinin yapılmasının mümkün olmadığı, İHA görüntülerine dayanarak bir grubun terörist olup olmadığının tespiti için görüntülerin doğru analiz edilmesi, istihbarat bilgisiyle desteklenmesi ya da insanların hareket şeklinden çıkarım yapılması gerektiği kanaatine ulaşılmıştır.

e. Komisyona gönderilen belgelerde kaçakçı grubunun içerisinde bölücü terör örgütü mensuplarının bulunduğu dair muhtelif bilgiler bulunmaktadır.

2'nci Ordu Komutanlığı'nın 14 Ocak 2012 tarihli raporunda kaçakçı grubun içerisinde 6 teröristin bulunduğu ve hava hareketi sonrasında öldükleri ve olay yerine gelen bölücü terör örgütü mensupları tarafından Haftanın kampına götürüldükleri ileri sürülmüştür. Raporda bölücü terör örgütünün 2012 yılında icra edilecek eylemlerde kullanmak üzere çok sayıda korucu kıyafeti temin ettiği ve teröristlerin 2012 yılı bahar döneminde Türkiye'ye giriş yapabilmek için kaçakçılık yapan grupları kullanacakları, Türkiye'ye giriş yapan her kaçakçı

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

grubun içerisine 4-5 teröristin karışarak dikkat çekmeden sınırı geçecekleri belirtilmiştir.

Olaydan sonra bölücü terör örgütü mensupları arasında yapılan telsiz görüşmelerinde, Fehman Hüseyin isimli teröristin başka bir teröristle yaptığı konuşmadan *“iki teröristin olay yerine gittiği, olay yerinde 48 cenaze olduğu, 2 kişinin olaydan sağ çıktığı”* bilgisi edinilmiş olup, başka teröristler arasındaki telsiz görüşmelerinde ise olay yerine giden teröristlerin kaçakçılara ait bazı yükleri sakladıklarını konuştukları belirtilmiştir. Farklı iki terörist tarafından yapılan görüşmede ise hava hareketinde hayatını kaybedenler arasında yer alan bir kişinin (belgelerde ismi belirtilmiştir) sicilinin istendiği ifade edilmiştir. (Sicil uygulamasının bölücü terör örgütü mensuplarına yönelik olduğu açıklanmıştır)

Ayrıca, Şırnak 23’ncü Jandarma Sınır Tümen Komutanı’nın Komisyona yaptığı açıklamada, Silopi’de teslim olan bir terör örgütü mensubunun, kaçakçı grubunun içinde iki tane terörist olduğuna dair ifade verdiğini belirtmiştir. Bu konu basın yayın organlarında da yer alınca inceleme yapılması gereği hasıl olmuştur.

Konu hakkında inceleme yapan Komisyon, K.A. isimli bir terör örgütü mensubunun 31/01/2012 tarihinde Şırnak ili Silopi İlçesi Verimli Jandarma Karakolu’na teslim olduğu, etkin pişmanlık hükümlerinden yararlanmak istediği, 03/02/2012 tarihinde hakkında örgüt üyeliği suçundan dava açıldığı ve Diyarbakır 4’ncü Ağır Ceza Mahkemesi tarafından etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanması sonucunda kendisine ceza verilmeyerek serbest bırakıldığı anlaşılmıştır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Teslim olan şahsın 02/02/2012 tarihinde Silopi Cumhuriyet Başsavcılığı'na ve Diyarbakır 4'ncü Ağır Ceza Mahkemesi'ne verdiği ifadeye 28/12/2011 tarihinde 34 köylünün ölmesi olayı ile ilgili olarak bilgisi olup olmadığının sorulması üzerine, kaçakçı grubunu görmediğini, ocak ayının 1'i ya da 2'sinde (olaydan 3 gün sonra) Saraniş Köyü'nde (Irak'ın Kuzeyinde bölücü terör örgütünün kontrolü altında olan yerleşim birimi) Haftanın kampına ait bir araçla köye gelen Cudi Gui ve Kazım kod adlı iki teröristle görüştüğünü, Cudi Gui kod adlı teröristin Uludere'de meydana gelen olaya ilişkin olarak şu sözleri söylediğini belirtmiştir; *“Olayın meydana geldiği gün ben ve Ferhat (kod adı) ölen grubun içindeydik, ikimiz de bölgede oturan ailemizi ziyarete gidiyorduk ve dikkat çekmemek için kaçakçılık yapan grupla birlikte hareket ediyorduk. Hatta grupta iki tane kardeşim vardı. Sınır hattına yaklaştığımızda uçak sesleri gelmeye başladı. Uçak seslerini duyunca Ferhat (K) ve ben kaçakçılık yapan gruptan biraz geride kaldık, bu sırada uçaklar bombalamaya başladı. Biz kendimizi kayalıkların arasına attık. Uçaklar uzaklaştıktan sonra kaçakçıları kontrol ettik hepsi ölmüştü, iki kardeşim de ölenlerin içindeydi. Sonra Ferhat (K) ile birlikte askerlerin geleceğini düşünerek Haftanın bölgesine geri döndük”*

Cudi Gui kod adlı teröristin isminin B.E. olduğu ve Şırnak Valiliği'nden alınan ayrıntılı nüfus bilgilerinin incelenmesi neticesinde 28/12/2011 tarihinde meydana gelen olayda S.E. ve H.E. isimli kardeşlerinin hayatını kaybettiği anlaşılmıştır.

15.02.2012 tarihinde olaya ilişkin izlenen İHA görüntülerinde, harekattan sonra bombalanan alana Irak'ın kuzeyinden bazı şahısların geldiği görülmüştür.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Bu husus görüntülere ilişkin uzman değerlendirme raporunda şu şekilde yer almıştır.

“...00:26:00 - tahminen 3 yük hayvanı ve üzerlerine binen 2 insandan oluşan bir grubun güneyden 4. Bomba bölgesine yaklaştığı görülüyor.

00:27:00 - Kuzeyden gelenlerden bir kişinin bu grup (tahminen 2 insan ve 3 yük hayvanından oluşan) ile birleştiği görülüyor.

00:30:00 - Güneye doğru giden grup ile kuzeye doğru giden grubun birleştikleri görülüyor.

00:31:00 - Buluşanlar kuzeye 4. bomba bölgesine doğru gidiyor...”

İHA değerlendirme raporunda yukarıdaki şekilde yer alan tespitlere göre; 00:26'da 3 yük hayvanı ve üzerlerine binen 2 insandan oluşan bir grubun güneyden (Irak tarafından) 4'ncü bombanın atıldığı mevkiye doğru yaklaştığı, kuzeyden güneye doğru hareketlenen gruptan bir kişinin bu grupla 00:27'de buluştuğu ve 00:30'da bu iki grubun birleştiği görülmüştür.

Hava hareketinin gerçekleştiği alana Irak'taki en yakın yerleşim yeri Keşan Köyü'dür. K.A.'nın verdiği ifadeye göre, Keşan Köyü ile Türkiye arasındaki bölge bölücü terör örgütünün kontrolündedir ve bölücü terör örgütü Keşan Köyü'nde sözde gümrük noktası oluşturarak kaçakçılardan haraç almaktadır. İfadeye göre bölücü terör örgütü Keşan Köyü'nden bu şekilde günlük 20.000 TL civarında gelir elde etmektedir. Komisyon'da izlenen İHA görüntülerine ve kaçakçıların ifadelerine göre de kaçakçılara mal getiren araçlar Keşan Köyü'nden mal alış verişi yapıldığı noktaya gelmiştir ve kaçakçılar genellikle Keşan Köyü'nden alış verişi yapmaktadır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Olayın gerçekleşmesine, yukarıdaki iki başlıkta açıklanan, bölücü terör örgütünün faaliyetlerine ve muhtemel eylemlerine dair artarak yoğunlaşan genel istihbari bilgilere ve İnsansız Hava Araçlarının gözetleme/keşif görüntülerinin değerlendirilmesine ilişkin özel sebeplerin yanında, bölgedeki yapısal sorunların da etki ettiği kanaatine ulaşılmıştır. Olayın gerçekleşmesine etki eden yapısal sorunlar olarak sivil yetkililerin karar alma sürecindeki işlevi ve sınır güvenliği sistemi aşağıdaki başlıkta değerlendirilmiştir.

3. OLAYIN GERÇEKLEŞMESİNE ETKİ EDEN YAPISAL SORUNLAR

3.1. Sivillerin Karar Alma Sürecindeki İşlevi

Şırnak ilinde, jandarma komutanlıkları ve karakolların iç güvenlik hareket kontrolü yönünden bölgedeki Tugay Komutanlıklarına ve ildeki Tümen Komutanlığına bağlı olduğu, jandarma komutanlıkları ve karakollarının bağlı olduğu askeri birliklerin yaz ve kış tertiplenmesine göre sürekli değiştirildiği, hareket kontrolünün aynı zamanda sicil ve disiplin yönünden bağlılığı içerdiği, dolayısıyla sicil ve özlük bakımından sivil unsurlara hiçbir bağlılıkları olmayan birimlerin karar alma süreçlerinde Valiliklerin etkin işlevi bulunmadığı, il ve ilçe jandarma komutanı hukuken mülki makamlara bağlı olmasına rağmen terör faaliyetleri nedeniyle jandarma komutanlıklarının da kara kuvvetlerine bağlı unsurlar olarak terörle mücadeleye katıldıkları, ancak bu durumun hukuki durumdan farklı bir fiilî durum oluşturduğu, çünkü; jandarma unsurları hukuken İçişleri Bakanlığı ve mülki amirlere karşı sorumluluk taşırken kara kuvvetleri unsurlarının hiyerarşik olarak İçişleri Bakanlığı ile bir bağı bulunmayıp

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Genelkurmay Başkanlığına bağlı olduğu ve iç güvenlik harekatı uygulanan bölgelerde karar alma mekanizmasında iki başlılık olduğu,

Bu durum karşısında Vali ve kaymakamların olası tehdit karşısında alınması gerekli tedbirlere ilişkin olarak vereceği emirleri askeri birlik komutanının emir komuta içerisinde son merci olarak mutlaka askeri bir üs makama onaylatmak zorunda olması gibi ikili bir yapının ortaya çıktığı, il ve ilçe jandarma komutanının mülki amirin emir ve talimatlarını harekât kontrolü yönünden bağlı oldukları komutanın onayı ve izni olmadan yerine getirme olanakları bulunmadığı anlaşılmıştır.

İç güvenlik yapılanmasının doğurmuş olduğu sorunlardan biri de bölgede terör olaylarına yönelik planlanan operasyonlarla ilgilidir. Olay gecesi sınıra yakın bir bölgede planlanan bir operasyon olmasına ve onayını Vali Vekili vermiş olmasına rağmen, mevcut sistemdeki sorunlar sebebiyle, olay sonrasında mülki idare amirlerinin konularla ilgili yeterli bilgiye sahip olmadıkları, onayların usulen alındığı değerlendirilmektedir. Valilikten onay alınan saatte operasyona çıkması planlanan timler zaten görev yerlerine çıkmış ve ayrıca İHA görüntüleri alınmaya başlanmış (Saat 17.20), İHA görüntülerine dayanılarak bölgeye ihtiyati kuvvetler sevk edilmesine karar verilmiş ve ilk top atışları da yapılmıştır. (Saat 18.28) Bu kayıtlar incelendiği zaman, Valilikten operasyon onayı alındığı saatte operasyonun önemli safahatının icra edilmiş olduğu, valilikten alınan onayın usulden ibaret olduğu ve onayın geç alınmış olmasına rağmen saat 19:30 itibariyle Vali Vekiline operasyonun safahatı hakkında bilgi verilmediği anlaşılmaktadır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Operasyonlarda valilik olurunun alınması 5442 sayılı İl İdaresi Kanununun amir hükmünden kaynaklanmaktadır. Tümen Komutanlığına, 17 Eylül 2011 tarihli "Operasyonlara olur alınması ve sonuç raporlarının Mülki Makamlara bildirilmesi" konusunda mesaj emri gönderilmiş ve bu mesaj emrinde bütün operasyonlar için ayrı ayrı Valilik oluru alınacağı belirtilmiştir. Bu uygulamanın temel amacının da, İl Valilerinin İç Güvenlik harekâtında inisiyatif kullanmalarını sağlamaya yönelik olduğu görülmekle birlikte buradaki uygulamaya bakıldığı zaman, Valilikten olur alma işleminin usulen gerçekleştirildiği, operasyon başladıktan sonra olur alındığı, İl Valisine yürütülecek ve yürütülmekte olan operasyon hakkında bilgi verilmediği, operasyon sonrasında ise operasyon sonuç raporunun valiliğe gönderilmediği anlaşılmıştır.

Şırnak İlinde; ildeki iç güvenlik yapılanması, harekât kontrolü ve emir komuta yapısındaki işleyişten dolayı, terör olaylarında kullanılmak üzere ildeki destek kuvvet olması gereken birimler (Kara Kuvvetleri Birlikleri) tarafından operasyonların yürütüldüğü, ildeki Jandarma birliklerinin, bu birliklerin harekât kontrolünde olmaları sonucunda 5442 sayılı İl İdaresi Kanununa göre ilin emniyet ve asayişinden doğrudan sorumlu olan İl Valisinin inisiyatifinin azaldığı, bu nedenle mülki makamların iç güvenlik operasyonlarına ilişkin karar alma süreçlerinde daha etkin olabilmesi için ilgili mevzuatta gerekli değişikliklerin yapılması gerekliliğinin önem arz ettiği, ayrıca her ne kadar uygulamada sorunlar yaşansa da yerel düzeyde sivil yetkililerin askeri operasyonlarda karar alma sürecine katılabildikleri ancak daha üst düzeylerde sivillerin karar alma sürecinde yer almadıkları anlaşılmıştır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

3.2. Sınır Güvenliği Sistemi

a. Şırnak Uludere İlçesi sınırına yakın Irak topraklarında 28.12.2011 tarihinde bölücü terör örgütü mensubu oldukları zannıyla yapılan bombalama sonucu (34) vatandaşımızın ölümüyle sonuçlanan olayın yıllardır var olan sınır güvenliği sorununu görünür kılmıştır.

Şırnak ilinde 139 kilometre sınır hattı bulunmaktadır. Bu sınır hattının 77 kilometresinin Jandarma birlikleri tarafından, diğer kısmının ise Kara Kuvvetleri Birlikleri tarafından tutulduğu, sınır güvenliği için oluşturulan üs bölgelerinin bir kısmının olumsuz hava koşulları ve iskân yetersizliği sebebiyle kapatıldığı ve yazın tekrar açıldığı, sınır güvenliğinin yaz ve kış tertiplenmesine göre farklı olduğu, bu sebeple sınır güvenliğinin sağlanmasının bazı bölgelerde süreklilik arz etmediği, bir çok üs bölgesinin kış tertiplenmesi kapsamında olumsuz hava şartları, iskân ve kuvvet yetersizliği sebebiyle kapatıldığı, bu üs bölgelerinin kapatılması ile birlikte Gülyazı ve Ortasu köylerinin tam hizasına gelen bölgede 13 kilometre uzunluğundaki sınır hattında üs bölgesi bulunmadığı,

Sınır güvenliğinin yeterince sağlanamaması ve bu sebeple sınır hattından kolaylıkla geçiş yapılabilmesinin, kaçakçılarla birlikte, bölücü terör örgütü mensuplarına da rahat hareket etme imkânı sağladığı, alınan tüm önlemlere rağmen terör örgütünün Irak'ın kuzeyinden eleman ve patlayıcı madde aktarımına devam ettiği sürece, terör örgütünün şiddeti tırmandırma girişimlerinin de devam edeceğinin değerlendirildiği, terör örgütü mensuplarının sınır geçişlerinde kendilerine kaçakçı süsü vermeleri ve kaçakçıların arasına karışarak ülkemize

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

sızıp eylemlerde bulunmasının da kaçakçılık ile mücadelenin hem önemini hem de güçlüğüne ortaya koyduğu,

Bölgedeki sınır hattının, coğrafi koşullar, terör faaliyetleri ve sınırın Irak tarafında devlet otoritesinin olmaması nedeniyle olağanüstü niteliklere haiz olduğu, fakat sınır güvenliği sisteminin olağanüstü koşulları karşılayacak şekilde oluşturulmadığı, bu yüzden; sınır birliği, sınır hattının fiziksel engeller ve elektronik sistemler aracılığıyla denetlenmesi gibi ilave tedbirlerle yeni kurumsal sınır güvenliği sisteminin kurulması gerektiği,

b. Sınır birliği kurulmasının, kış ve yaz mevsimine ve terör faaliyetlerinin yoğunluğuna göre sayısı ve örgütlenmesi değişkenlik gösteren geleneksel kolluk kuvvetleri yerine, görevi sadece sınırları muhafaza etmek olan, bu konuda uzmanlaşmış bir yapı olması bakımından büyük fayda sağlayacağı,

c. Sınır hattında engellerin bulunmamasının en önemli eksiklik olduğu, sınırın oldukça sarp arazi kesiminin üzerinde bulunması nedeniyle sadece sınır taşlarıyla bilindiği, fiziki güvenlik tedbirlerinin yetersiz olduğu, Şırnak İlinin konuşlandığı 139 kilometrelik Irak sınır hattında kafes tel, dikenli tel, duvar, iz tarlası...vb herhangi bir fiziki emniyet tedbiri bulunmadığı, 139 kilometrelik sınırın yaklaşık 77 kilometresinin dağlık araziden oluştuğu, yaz tertiplenmesi doğrultusunda sınır hattını kontrol eden üs bölgeleri arasında 2.7 kilometre ile 5.8 kilometre aralıklarında mesafeler varken, kış tertiplenmesi sırasında bazı üslerin kapatılma zorunluluğu nedeniyle bölgedeki üsler arasındaki mesafenin 16.7 kilometreye çıktığı, bu mesafeler söz konusuysa kaçakçılık ve terör faaliyetlerine karşı koymanın oldukça zor olduğu, bu yüzden sınır hattının

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

muhafazası için; sınırın düz kısımlarında kafes tel, dikenli tel, duvar...vb fiziksel engelleri yapmanın, dağlık kısımlarda ise elektronik gözetleme sistemleri oluşturmaın elzem olduğu,

d. Sınır hattının sıkı bir şekilde kontrolünün yanında, sınır kapısı açılmasının, Irak'ın kuzeyinde akrabaları olan bölge halkının sınırdan geçişleri ve pek çok kişinin de geçim kaynağını oluşturan kaçakçılık faaliyetlerinin yasal zemine oturtulması, sınırdan yasadışı geçişlerin kontrol edilmesi bakımından gerekli olduğu kanaatlerine ulaşılmıştır.

28.12.2011 tarihinde meydana gelen olayın ayrıntılı izahı ve gerçekleşme şekli raporun “incelemeler” bölümünde irdelenmiş olup olaya ilişkin değerlendirmeler “değerlendirme ve sonuç” bölümünde yapılmıştır.

Bütün bu açıklamalardan sonra sonuç olarak;

Tüm Türkiye'yi derinden üzen ve sarsan bu olayla ilgili yapılan araştırma ve incelemelerde olayın kasten yapıldığına yönelik olarak herhangi bir delil elde edilemediği görüş ve kanaatine ulaşılmıştır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

İhsan ŞENER

Ordu Milletvekili ve Alt Komisyon Başkanı

Mehmet Kerim YILDIZ

Ağrı Milletvekili

(Kabul edilen rapora muhalefet
muhalefet gerekçesi ekte sunul-
muştur)

Levent GÖK

Ankara Milletvekili

Muhalefet Serhim
ektedir

Atila KAYA

İstanbul Milletvekili

Hamza Dağ

İzmir Milletvekili

Abdurrahim AKDAĞ

Mardin Milletvekili

Muhalefet Serhim
ektedir.

Ertuğrul KÜRKÇÜ

Mersin Milletvekili

Gülşen ORHAN

Van Milletvekili